Punkt i protokollet PR 46/2015 rd

Plenum

Onsdag 7.10.2015 kl. 14.00—18.06

2. Statsministerns upplysning om spetsprojekt och reformer

Statsministerns upplysning SU 2/2015 rd

Debatt

Talman Maria Lohela: Ärende 2 på dagordningen är statsministerns upplysning om spetsprojekt och reformer. Gruppanförandena efter statsminsterns presentation får vara högst 5 minuter långa. Därefter ger jag enligt eget övervägande ordet för repliker som får vara högst 2 minuter långa. Ledamöterna kan anmäla sig för repliker genom att trycka på knapp V.

Vi inleder debatten, statsminister Sipilä, varsågod.

Debatt

14.01 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! "Suomi on vuonna 2025 uudistuva, välittävä ja turvallinen maa, jossa jokainen meistä voi kokea olevansa tärkeä. Yhteiskunnassamme vallitsee luottamus." Näin määrittelemme hallitusohjelmassa Suomen tulevaisuuden vision kiteytetysti.

Hallitusohjelma on strateginen muutosohjelma. Sen ytimessä on mainitsemani vuodelle 2025 laadittu visio Suomelle. Nykytilasta visioon pääsemiseksi on hallitus määritellyt Suomelle 10 vuoden tavoitteet, painopisteet ja sen jälkeen hallituskauden tavoitteet. Hallituskauden tavoitteet on määritelty kärkihankkeiksi, joita viedään määrätietoisesti eteenpäin. Kärkihankkeiden ja reformien toteuttamiseksi hallitus on tehnyt yksityiskohtaisen toimintasuunnitelman, josta tänään keskustelemme.

Arvoisa puhemies! Toimintatavan muutos on suuri. Kärkihankkeet ovat pääosin poikkihallinnollisia ja vaativat tiivistä kollegiaalista työskentelytapaa. Kärkihankkeiden tarkoituksena on saavuttaa hallituskauden tavoite. Tällä ei ole mitään tekemistä leikkausten paikkaamisen kanssa. Hallitus aloitti oman uudistustyönsä hallitusohjelmasta ja työskentelytavoista. Suomen ongelmat ovat sitä luokkaa, että hallitustyön on oltava aiempaa tavoitteellisempaa. Strategista johtamista noudatetaan jo lähes kaikilla elämänaloilla. Nyt se oli korkea aika tuoda politiikkaan. Hallitusohjelmassa on tietoisesti unohdettu hallinnon rajat. Voimme paremmin keskittyä isoihin asioihin ja tehdä ne kunnolla. Ministereiden määrä on vähentynyt, ja hallitus toimii tiiminä.

Hallituksen strategisen hallitusohjelman tiedonantokeskustelu käytiin 2. päivä kesäkuuta eduskunnassa. Tämän jälkeen hallitus on laatinut vaalikauden julkisen talouden suunnitelman, vuoden 2016 talousarvioesityksen sekä nyt käsittelyssä olevan kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanosuunnitelman.

Granskats
4.0

Punkt i protokollet PR 46/2015 rd

Med hjälp av sitt regeringsprogram för regeringen framåt nödvändiga reformer inom fem prioriterade områden: sysselsättning och konkurrenskraft, kompetens och utbildning, hälsa och välfärd, bioekonomi och ren teknik samt digitalisering, försöksverksamhet och avveckling av normer. Dessutom genomför vi samhälleliga förbättringar.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmansa avulla hallitus vie eteenpäin välttämättömiä uudistuksia viiden painopisteen kautta: työllisyys- ja kilpailukyky, osaaminen ja koulutus, hyvinvointi ja terveys, biotalous ja puhtaat ratkaisut sekä digitalisaatio, kokeilut ja normien purku. Lisäksi toteutamme reformeja, kuten eläke- ja sote-uudistuksen, karsimme kuntien tehtäviä ja velvoitteita sekä uudistamme alue- ja keskushallintoa. Panostamme kärkihankkeisiin, koska muutos tarvitsee toteutuakseen myös investointeja. Kärkihankerahoituksella ei paikata budjettileikkauksia. Kärkihankkeilla ajetaan eteenpäin laaja-alaisia uudistuksia, palautetaan säädösympäristöön ketteryyttä, lisätään kilpailua ja edistetään digitaalisen palveluliiketoiminnan läpimurtoja. Hallitus panostaa kertaluonteisesti miljardi euroa kärkihankkeisiin ja on päättänyt julkisen talouden suunnitelmassa rahoituksen kohdennuksesta vuosille 2016—2018 painopistealueittain seuraavasti: työllisyys ja kilpailukyky 170 miljoonaa euroa, osaaminen ja koulutus 300 miljoonaa euroa, hyvinvointi ja terveys 130 miljoonaa euroa, biotalous ja puhtaat ratkaisut 300 miljoonaa euroa sekä digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen eli toimintatavat 100 miljoonaa euroa, joka käytetään käytännössä kokonaan julkisten palveluiden digitalisoinnin hankkeisiin. Toimintasuunnitelmaa toteutetaan tämän rahoituksen ja olemassa olevien valtiontalouden kehysten sekä muun julkisen talouden suunnitelman puitteissa.

Seuraava kuvaus kunkin kuuden strategisen kärkihankkeen sisällöstä:

Työllisyyden ja kilpailukyvyn kärkihankkeilla tähdätään siihen, että Suomi saadaan kestävän kasvun tielle. Tuemme kärkihankkeilla yrityksiä sen eri vaiheissa: tuotekehittelyssä, kasvurahoituksessa sekä vientiponnisteluissa. Turhia normeja purkamalla parannamme yritystemme toimintaedellytyksiä ja houkuttelemme maahan lisää investointeja. Toteutamme työttömyysturvauudistuksen ja paikallisen sopimisen edellytyksiä vahvistamme lainsäädännöllä. Kasvuyritysten rahoitusmahdollisuuksia parannetaan muun muassa Teollisuussijoituksen ja Tekesin uusilla instrumenteilla sekä Finnveran välirahoitusohjelmalla yhteensä noin 600 miljoonalla eurolla. Lisäksi Euroopan strategisten investointien rahasto ja sen käyttäminen mahdollisimman tehokkaasti täydentää hallituksen linjauksia kasvurahoituksen vahvistamiseksi. Edellisen hallituksen kaksi viimeisintä budjettia ovat ylittäneet EU:n salliman kasvu- ja vakaussopimuksen 3 prosentin alijäämärajan. Tämä on estänyt yhden suuren valtiovetoisen rahaston kokoamisen. Tämän hallituksen tavoitteena on, että saamme yksityisiä Euroopan strategisten investointien rahastoja ja yksityisiä toimijoita hyödyntäen vähintäänkin miljardiluokan kokonaisuuden aikaan yritysten kasvun rahoittamiseksi.

Osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeilla uudistamme peruskouluamme 2020-luvulle tuomalla uutta pedagogiikkaa, uusia oppimisympäristöjä ja digitaalista oppimista koulujen arkeen. Tuomme tunnin liikuntaa jokaisen peruskoululaisen päivään. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformissa lisäämme työpaikoilla tapahtuvaa oppimista. Kansallisesta panostuksesta tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan on saatava aikaan enemmän uutta liiketoimintaa ja kasvua. Tämän vauhdittamiseksi otamme käyttöön uusia Tekesin rahoitusinstrumentteja tutkimuslaitoksille ja korkeakouluille. Korkeakouluopinnoissa mah-

dollistetaan paremmin ympärivuotinen opiskelu. Nopeutamme siirtymistä toiselta asteelta korkeakouluopintoihin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen hankekokonaisuuden tavoitteena ovat nykyistä asiakaslähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteensovitetut palvelut. Esimerkiksi sote-palvelujen toimintamalleja nykyaikaistetaan ja digitalisaatiota lisätään. Toteutamme perustulokokeilun, ja mahdollisuuksia osatyökykyisyyteen lisätään. Lapsi- ja perhepalvelut uudistetaan valtakunnallisella muutosohjelmalla. Ikäihmisten kotona tapahtuvaa hoito- ja hoivatyötä helpotetaan.

Arvoisa rouva puhemies! Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankkeissa tavoitteenamme on luopua hiilenmustasta energiapolitiikasta ja nostaa uusiutuvan energian osuus 2020-luvulla yli 50 prosenttiin. Varmistamme osaltamme biojalostamoiden raaka-aineen saannin. Puu laitetaan liikkeelle ja puurakentamista edistämme uudistamalla sitä koskevia määräyksiä. Käynnistämme biotalouden tutkimus- ja innovaatio-ohjelmat. Kiertotalouteemme teemme läpimurron, lisäämme ravinteiden kierrätystä ja tehostamme toimia Itämeren ja vesien suojelemiseksi. Suomalainen ruuantuotanto tehdään kannattavaksi esimerkiksi purkamalla normeja ja yksinkertaistamalla lupa- ja ilmoituskäytäntöjä. Viljelijöiden hallinnollista taakkaa vähennetään. Ruuan kauppatasetta parannetaan esimerkiksi luomalla edellytyksiä uusien vientikanavien avaamiseksi.

Toimintatavat-painopistealueella toteutetaan hallitusohjelmaa läpileikkaavia uudistustoimia. Koko hallitus on esimerkiksi määrätietoisesti sitoutunut turhan sääntelyn ja byrokratian purkamiseen sekä säädösten sujuvoittamiseen. Nämä asiat koskevat kaikkia hallinnonaloja. Uuden lainsäädännön valmistelussa etsitään jatkossa entistä enemmän vaihtoehtoja sääntelylle ja pohditaan tarkasti erilaisten vaihtoehtojen vaikutuksia. Lisäksi digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristöjen syntymistä vauhditetaan ja kaikille julkisille palveluille valmistellaan digitalisoinnin periaatteet jo syksyn 2015 aikana. Hallitus perustaa myös eduskunnankin jo pitkään esittämällä tavalla säädösten vaikutusarviointilautakunnan ministeriöiden lainvalmistelun tueksi. Reformeilla hallitus toteuttaa sote-uudistuksen ja itsehallintoalueiden perustamisen myötä uudistaa myös alue- ja keskushallintoa. Kuntien kustannuksia karsimme miljardilla eurolla vähentämällä niiden tehtäviä ja velvoitteita. Tulevaisuuden kunta -hankkeessa puolestaan määritetään parlamentaarisen valmistelun pohjalta kuntien roolia ja tehtäviä sekä suhdetta itsehallintoalueisiin. Sote-uudistuksen ja kuntien velvoitteiden keventämisen yhteisvaikutuksen kestävyysvajeen kattamiseen on arvioitu olevan noin 4 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Strategisen hallitusohjelman toimeenpano sisältää runsaasti muutoksia vanhoihin toimintatapoihin. Ne uudistavat suomalaista yhteiskuntaa ja vahvistavat kansantalouden kasvuedellytyksiä. Jokaiselle kärkihankkeelle on nimetty vastuuministeri, ja kaikilla painopistealueilla on omat ministerityöryhmänsä. Hallitus varmistaa kärkihankkeiden toteutumisen aktiivisella seurannalla ja ohjauksella strategiaistunnoissaan, joita järjestetään pääsääntöisesti kahden viikon välein. Niissä todetaan kärkihankkeiden etenemistilanne. Lisäksi kärkihankkeiden vaikuttavuutta seurataan indikaattoreilla, ja sama koskee reformeja.

Ärade talman! Handlingsplanen är ett förändringsprogram som regeringen fullt ut förbinder sig att genomföra. Vi måste nu modigt förnya oss, förnyelsen måste bli ett fortgående tillstånd och en ständigt rådande anda.

Toimeenpanosuunnitelmassa on kyse muutosohjelmasta, jonka toteuttamiseen hallitus on voimakkaasti sitoutunut. Meidän on nyt rohkeasti uudistuttava, ja uudistumisen pitää näkyä jatkuvana tilana ja vireenä.

Hyvinvointiyhteiskuntamme luottaa aivan liikaa velanantajiemme hyvään tahtoon. Siksi Suomen suunta on oikaistava nyt tai ei koskaan. Ei pidä vitkutella, kunnes tuo luottamus katoaa. Siinä tapauksessa muutokset vievät meitä emmekä me muutosta. Mahdollisuuksiin on tartuttava ennakkoluulottomasti. Meissä jokaisessa piileskelevä uudistaja on rohkaistava astumaan esiin. Ja sitten vain toimeksi — pelotta ja reippaasti.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorokierros, ja sen aloittaa keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Ala-Nissilä.

14.16 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (ryhmäpuheenvuoro): (Eero Heinäluoma: Tulee jykevää talouspuhetta!) Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille puheenvuorosta, jossa oli tärkeitä alkuja ja lähtöjä Suomelle.

Suomen talous-, työttömyys- ja velkaongelmat johtuvat pitkälti siitä, että emme ole vuosiin kyenneet yhteiskuntana uudistumaan. Viime vaalikaudella käytännössä lähes kaikki jäi tekemättä. (Ben Zyskowicz: Samoin sitä edellisellä!) Uudistaminen on sitä, että asioita tehdään kokonaan uudella tavalla. Sitä tarvitaan jatkuvasti, kun elämme eurossa ja koko ajan muuttuvassa maailmassa. Meidän suomalaisten leipä ohenee ohenemistaan, jos emme tee rohkeita ratkaisuja. Keskustalle tekemättömyys ei ole vaihtoehto. (Ben Zyskowicz: Oli sille edellisellä kaudella!) Suomi on laitettava kuntoon. On saatava lisää työpaikkoja, palvelut on turvattava, heikommassa asemassa olevista on pidettävä huolta, ja koko maata pitää kehittää tasapainoisesti. Hallitus on osoittanut Suomen uudistamiseen miljardi euroa seuraaville kolmelle vuodelle. Tulevaisuutta siis rakennetaan määrätietoisesti.

Uudistamisen lisäksi joudumme myös säästämään, mutta näitä asioita ei pidä tietoisesti sotkea keskenään. (Antti Lindtman: Ei missään tapauksessa!) Tänään keskustelemme siitä, millainen Suomi on tulevaisuudessa, kymmenen vuoden päästä. Ei ole sattumaa, että suuri osa hallituksen uudistuksiin osoittamista rahoista käytetään työllisyyden, koulutuksen ja biotalouden yhdistelmään. Suomeen saadaan lisää työpaikkoja, kun tukeudumme luontaisiin vahvuuksiimme ja otamme laajan maamme voimavarat täysimääräisesti käyttöön.

Kestävään kehitykseen perustuva biotalous on lupaava mahdollisuus työpaikkoihin, mutta se edellyttää huippuosaamista. Siksi hallitus toteuttaa isoimman koulutuksen uudistuksen vuosikymmeniin.

Keskusta pitää tärkeänä, että hallitus on osoittanut 600 miljoonaa euroa Suomen teiden, ratojen ja muiden väylien kunnostamiseen. Ilman toimivia liikenneyhteyksiä koko maan voimavaroja ei saada käyttöön. Jos nyt emme laittaa tätä asiaa kuntoon, meillä on kohta paljon paljon suurempi lasku edessä. (Antti Lindtman: Aloitetaan junista!)

Samaan aikaan on tehtävä suomalainen työ uudelleen kannattavaksi ennen kaikkea madaltamalla työllistämisen hintaa ja purkamalla tarpeetonta byrokratiaa. Suomalaisia pitää vapauttaa työntekoon, yrittämiseen ja sujuvampaan arkeen. Keskusta vetoaa edelleen sen puolesta, että työmarkkinoilla kyetään sopimaan kilpailukykymme parantamisesta. Viemällä uudistukset määrätietoisesti läpi valamme uskoa ja luottamusta siihen, että Suomeen kannattaa investoida, luoda työpaikkoja ja rakentaa koteja. Parempi työllisyys on myös tässä poikkeuksellisessa tilanteessa Suomeen tulevien ihmisten parasta kotouttamista. Kes-

kusta haluaa ottaa käyttöön uudenlaisia ratkaisuja ja kokeiluja maahanmuuttajien kotouttamiseksi ja työllistymiseksi.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen on välttämätöntä, jotta voimme turvata lähipalvelut jokaiselle suomalaiselle koko Suomessa ja myös tulevaisuudessa. Jos sote olisi alun alkaen tehty laajassa yhteistyössä yli puoluerajojen, olisimme jo pitkällä. Se ei valitettavasti toteutunut. Nyt hallitus linjaa uudistuksen ensi kuussa, ja olemme valmiita yhteistyöhön. Keskusta tukee hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan palvelujen järjestäminen siirretään kuntaa suurempien itsehallintoalueiden vastuulle. Tällainen ratkaisu mahdollistaa ylipäätään laajemman päätösvallan siirron alueille niiden kehitykselle tärkeissä asioissa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamista tarvitaan myös siksi, että rahat riittäisivät. Alati kasvavat menot on saatava hallintaan. Keskusta pitää tärkeänä, että hyvinvointiyhteiskuntaa muutoin uudistettaessa painopistettä siirretään kotien hyvinvoinnin tukemiseen niin lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kuin omaishoidon parantamisella.

Arvoisa puhemies! Muutenkin epävarmoina aikoina muutos voi huolestuttaa ja jopa pelottaa, koska se merkitsee usein jostain vanhasta luopumista ja kokonaan uuden alkua. Kuitenkin juuri nyt kykymme uudistaa ja uudistua mahdollistaa uudet työpaikat ja turvaa hyvinvointiamme. Keskustan eduskuntaryhmä tukee hallitusta sen poikkeuksellisen vaativassa tehtävässä. Tähdennämme, että nyt jos koskaan Suomen ongelmien ratkaisemisessa tarvitaan yhteistyötä. Rakennetaan nyt yhdessä työllisyyden siltaa, tehdään muutos ja laitetaan Suomi yhdessä kuntoon.

Arvoisa puhemies! Kärkihankkeet ovat järkihankkeita.

Puhemies Maria Lohela: Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Eerola.

14.21 **Juho Eerola ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen tilanne on monin tavoin vakava. Siksi hallitus on ryhtynyt päättäväisiin toimiin, joilla uudistamme yhteiskuntaamme vastaamaan 2000-luvun haasteisiin. Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta tulee säilyttää myös tulevaisuudessa. Nostan nyt esiin muutamia oleellisia hankkeita, joilla tähän tavoitteeseen päästään.

Yhtenä tärkeänä hankkeena voidaan pitää kaikkia niitä toimia, joilla edistetään työn tarjontaa, yrittäjyyttä ja elinkeinorakenteen monipuolistamista. Työn tekemisestä on tehtävä kannattavaa, ja vienti on saatava vetämään. Näin vahvistetaan julkistaloutta ja nostetaan työllisyysastetta, jonka merkitystä taloudellemme ei voi aliarvioida. Näiden päämäärien saavuttaminen edellyttää rakenteellisia uudistuksia monella eri rintamalla yli hallintorajojen.

Viennin osalta hallitus panostaa Suomen vientimahdollisuuksien kasvattamiseen kehittyvien maiden markkinoilla muun muassa Finnfund-kehitysrahoitusyhtiötä pääomittamalla. Suomen viennille keskeisten alueiden lähetystöihin palkataan vuosina 2016—2018 kaupallisten alojen erityisasiantuntijoita Suomen vientimahdollisuuksien kasvattamiseksi. Hallituksen panostus Suomen viennin vauhdittamiseksi on siis merkittävä.

Arvoisa puhemies! Uusien työpaikkojen luomista Suomeen tukevat myös muut hallituksen kärkihankkeet, ja tätä perussuomalaiset tervehtivät ilolla. Hyvänä esimerkkinä tästä voidaan mainita etenkin hiilettömään, puhtaaseen ja uusiutuvaan energiaan sekä kiertotalouden edistämiseen suunnattu kärkihanke. Suurimmat mahdollisuudet nähdään nestemäisten biopolttoaineiden sekä biokaasun tuotannon ja teknologian kasvattamisessa. Sa-

malla lisätään maatalouden ravinne- ja energiaomavaraisuutta. Keskeinen resurssi tässä työssä ovat hyvinvoivat metsämme. Puun käyttöä monipuolistetaan ja talousmetsiä hyödynnetään entistä tehokkaammin, kuitenkaan ympäristöä unohtamatta.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä näkee, että kaikkea tätä edellä mainittua tukee erinomaisesti myös hallituksen tekemä päätös liikenneverkon korjausvelkatoimenpiteisiin ryhtymiseksi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat tyytyväisiä, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kärkihankkeisiin on sisällytetty alueelliset kielikokeilut ja koulutusviennin edistäminen. Toisen kansallisen kielen opiskelun sijaan mahdollistetaan jonkin muun kielen opiskelu. Perussuomalaiset pitävät tätä hyvänä ensiaskeleena kohti ruotsin kielen täyttä vapaaehtoisuutta. (Välihuutoja) EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille puolestaan asetetaan vihdoinkin lukukausimaksut, mikä on järkevää tässä taloudellisessa tilanteessa. Me emme voi tarjota maksutonta opetusta kaikille tulijoille ja samaan aikaan leikata omien kansalaisten etuisuuksista. (Välihuutoja) Hyvänä asiana pidämme myös sitä, että kärkihankkeilla edistetään korkeakouluopiskelijoiden mahdollisuuksia opiskella myös kesäisin ja peruskoululaisten mahdollisuuksia liikkua ainakin tunti päivässä. (Jukka Gustafsson: Ei se onnistu, kun rahat viedään!) Paitsi että liikkumattomuus aiheuttaa mittavat kustannukset kansantaloudelle — edustaja Gustafsson — se myös heikentää yksilöiden hyvinvointia. Perusasiat on laitettava kuntoon, peruskunto kuntoon.

Myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tulee olemaan yksi tämän hallituskauden suurimmista ponnistuksista. Sote-uudistuksen huolellisen toteuttamisen lisäksi perussuomalaiset pitävät tärkeänä sosiaaliturvajärjestelmän perkaamista. (Eva Biaudet: Ihmisoikeuksista viis!) Käsillä oleva pakolaiskriisi edellyttää maahanmuuton kustannuksiin liittyvän selvityksen ja mahdollisten uudistusten tekemistä mahdollisimman nopealla aikataululla. (Eva Biaudet: Missä on teidän sydän?)

On selvitettävä, mikä on yhteiskuntamme kantokyky. Yhteiskunnan on pystyttävä huolehtimaan kansalaisistaan, ja siksi tervehdimme tyytyväisyydellä niitä kärkihankkeita, joiden avulla pyritään parantamaan niin lapsi- ja perhepalveluita, ikäihmisten koti- ja omaishoitoa kuin myös osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia. Vaikka taloudelliset ajat ovat tiukat, on väestön hyvinvoinnista huolehdittava.

14.27 **Sinuhe Wallinheimo kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus korjaa Suomen rakenteita ja taloutta lujalla otteella. Viime viikkoja on leimannut keskustelu siitä, mitä keneltäkin ollaan ottamassa pois, mutta se ei ole koko kuva. Hallitus uudistaa Suomea laaja-alaisesti. Vain siten rakennetaan pohjaa paremmalle huomiselle ja uudelle nousulle. Tästä on kärkihankkeissakin kysymys.

Hallitusohjelmassa on asetettu kunnianhimoiset tavoitteet sekä julkisen sektorin, julkisten palveluiden että yksityistä sektoria koskettavan digitalisoinnin osalta. Erityisen lupaavaa on, että käyttäjälähtöisyys on läsnä kaikissa hankkeissa. Nyt on pidettävä huoli, ettei digitalisointi jää hallinnon sisäiseksi puuhasteluksi ja ettei sitä pilata hitailla aikatauluilla. Tavoitteeseen pääseminen vaatiikin hallitukselta vahvaa poliittista johtamista.

Yksi polttavimmista ongelmista Suomessa on onnettoman heikko työllisyystilanne. Tätä vastaan hallitus käy johdonmukaisella työlinjalla. Kannustinloukkujen purkaminen, työllistämisen kynnysten madaltaminen ja työnvälityksen uudistaminen ovat tärkeitä työllisyyttä lisääviä uudistuksia. Tärkein kokonaisuus tällä saralla on paikallisen sopimisen li-

sääminen. Suomen työmarkkinat on yksinkertaisesti saatava toimimaan nykyistä tehokkaammin.

Tulevien vuosikymmenien parempaa talous- ja työllisyyskehitystä osaltaan tukee myös kertakohdennus liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen.

Arvoisa puhemies! Asiakaslähtöisten palveluiden kärkihankkeessa hienoa on esimerkiksi palvelusetelin pilotoinnin ja käytön laajentaminen. Tästä on kotikaupungissani Jyväskylässä hyviä kokemuksia. Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa, että suomalaiset saavat laadukkaita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Kun ihmiselle annetaan vapaus valita, syntyy myönteinen kannustinvaikutus palveluiden laadun parantamiseen. Siitä hyötyvät kaikki.

Terveyden edistämisen kärkihankkeesta haluaisin nostaa esiin tunti liikuntaa päivässä -tavoitteen. Sen merkitys lasten ja nuorten hyvinvoinnille on paljon arvokkaampaa kuin siihen kohdennettava rahasumma. Fyysisen aktiivisuuden lisääminen vahvistaa ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Yhdessä liikkuminen on hyvä keino myös sosiaalisuuden lisäämiseen ja yksinäisyyden vähentämiseen.

Suomalainen koulu on muutenkin päivitettävä nykyaikaan. Peruskoulun on tarjottava diginatiivilapsille valmiudet elämää varten, ja siinä aivan keskeistä ovat digitaalisen maailman vaatimat tiedot ja taidot. Osaamisen ja koulutuksen uudistamisen kärkihankkeilla tälle rakennetaan edellytyksiä 300 miljoonalla.Tutkimus- ja innovaatiotoiminta saavat lisää resursseja myös esimerkiksi puhtaiden ratkaisujen ja biotalouden kärkihankkeessa.

Arvoisa puhemies! Kärkihankkeissa eräs kantava teema on vastuu ympäristöstä, jonka haluamme säilyttää puhtaana myös tuleville sukupolville. Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa kiinnittää huomiota esimerkiksi tavoitteeseen tuontiöljyn kotimaisen käytön puolittamisesta 2020-luvun aikana sekä kivihiilen käytöstä luopumisesta. Tavoite on erittäin kunnianhimoinen, mutta siihen kannattaa pyrkiä sekä ympäristöllisistä että taloudellisista syistä. Puhdas luonto on tärkeä itsessään. Se on myös imagovaltti ja elinkeinotoiminnan mahdollisuus esimerkiksi kestävän matkailun alalla. Hallitus on sitoutunut luontopolitiikan kärkihankkeella turvaamaan luonnonsuojelun tason. Suomi saa uuden kansallispuiston 100-vuotisjuhlavuotensa kunniaksi vuonna 2017.

Vientivetoista kasvua edistetään vahvistamalla Team Finland -verkostoa. Huolella valittuihin edustustoihin eri puolilla maailmaa lisätään kaupallis-taloudellista asiantuntemusta tukemaan kauppojen aikaansaamista.

Myös turhien normien ja sääntelyn purkaminen saa kokoomuksen eduskuntaryhmän vahvan, vahvan tuen.

Arvoisa puhemies! Vaikka rahalliset kohdennukset ovat merkittäviä, ei kärkihankkeissa kuitenkaan lopulta ole kyse rahasta. Kaikkein olennaisinta on, mitä uutta saadaan aikaan ja miten tekeminen oikeasti muuttuu. Monilla näillä toimilla sysätään liikkeelle uudenlaista kehitystä. Parhaimmillaan ne ovat keinoja mullistaa ajattelua ja tekemistä. Kokoomus on painottanut, että nämä panostukset on suunnattava todellisen uuden luomiseen ja Suomen uudistamiseen. Suomi on päivitettävä uudelle tasolle ja suomalaisille on luotava paremmat mahdollisuudet kilpailla ja pärjätä muuttuvassa maailmassa. Se on kärkihankkeiden koko idea. Tätä tulemme tietysti vaatimaan myös jatkossa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä antaa hallitukselle täyden tukensa.

14.33 **Timo Harakka sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kuulleet kauniita sanoja kärkihankkeista hallituksen suulla. Mutta mikä on totuus? Ehkä puolueetto-

man kuvan antaa ulkomainen tarkkailija, jolle nämä hankkeet on esitelty: "Emme usko paketin lisäävän kasvua merkittävästi keskipitkällä aikavälillä. Uskomme, että hallituksen suunnittelema laajempi julkisen talouden supistus jättää nämä aloitteet varjoonsa." (Antti Lindtman: Kuka se oli?) Näin tylyn tuomion antoi luottoluokituslaitos Standard & Poor's 25. syyskuuta. (Välihuutoja) Ulkomainen ammattitarkkailija kyllä tajuaa, että 4 miljardin leikkaukset vaalikaudessa heikentävät kasvua paljon enemmän kuin pienen osan väliaikainen palautus voisi korjata. Nämä kärkihankkeet edustavat vuositasolla 1:tä promillea kansantuotteesta, siis 1:tä prosentin sadasosaa. Tätä touhuahan on arvosteltu myös kotimaassa: "Tällaisia paketteja on helppo tehdä: ensin leikataan, sitten palautetaan ja palautusta mainostetaan kasvupakettina." Näinhän sanoi oppositiojohtaja Juha Sipilä, sama mies, joka juuri äsken mainosti palautusta kasvupakettina.

Arvoisa puhemies! Esitän ensin SDP:n näkemyksen aidon kasvun edellytyksistä ja lopuksi oman vaihtoehtomme — viisi järkihanketta. (Olavi Ala-Nissilän välihuuto)

Kaksi viikkoa sitten teimme hallitukselle välikysymyksen koulutuksesta. Suomi tarvitsee vahvan perustutkimuksen, josta syntyy laaja innovaatioiden kirjo. Fiksu valtio ei määrää etukäteen, mihin saa ja mihin ei saa panostaa.

Tekes on sijoittanut peliteollisuuteen 20 miljoonaa euroa. Alan liikevaihto on kasvanut 2 miljardiin euroon. Jo yksin Supercellin isänmaallisten omistajien yhtenä vuonna maksamat verot ovat palauttaneet Tekesin sijoituksen heti kymmenkertaisena takaisin. Sen sijaan että hallitus kiittäisi osaavia kasvurahoittajia, se leikkaa Tekesin valtuuksista 150 miljoonaa joka vuosi. Poliitikoilla on selvästi suurempi viisaus kuin ammattilaisilla. Viimeksi näin ajateltiin 70-luvulla Neuvostoliiton naapurissa. (Välihuutoja)

Arvoisa puhemies! Kauppalehdessä 23. syyskuuta Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATTin uusi ylijohtaja Anni Huhtala lausui, että nämä kärkihankkeet ovat "tekohengitystä". Hän on kasvututkija eikä tainnut löytää näistä hankkeista mitään kasvua. Hänen ankarin kritiikkinsä kohdistuu biotalouden ohjelmaan. 300 miljoonan hankkeesta valtaosa käytetään erilaisiin maa- ja metsätalouden tukiaisiin. Tämä on kummastuttanut muitakin: "Emmeköhän me nyt vaalikauden pärjäisi ilman uusia navetoita ja muita karjasuojia?" (Sirkka-Liisa Anttilan välihuuto) Näin kirjoitti maatalousyrittäjä, entinen keskustan kansanedustaja Timo Kaunisto Maaseudun Tulevaisuudessa maanantaina. On helppo yhtyä kysymykseen. Tärkeisiin bioenergiahankkeisiin jää varsin vähäinen panos, samoin paljon rummutettuun kiertotalouteen. Ilkeä sanoisi, että kärkihankkeissa kiertotaloutta on se, että raha kiertää yhdestä taskusta toiseen — jossa on lisäksi iso reikä. Jos navettanäpertelyn sijaan panostettaisiin kunnolla kaikkeen uusiutuvaan energiaan ja samalla uusiutuvaan energiarakenteeseen, saisimme älykkäitä, tehokkaita, säästäviä ja kestäviä ratkaisuja sekä Suomeen että maailman ilmastoteknologian markkinoille.

Arvoisa puhemies! Oppositiolta vaaditaan vaihtoehtoja. Esitämme sosialidemokraattien järkihankkeet, joista syntyy aitoa kasvua. Esittelin jo kunnianhimoisen uusiutuvan energian ohjelman. Suomi tarvitsee energiaremontin. Toinen järkihankkeemme torjuu harmaata taloutta ja veroparatiiseja. Reilu peli valtioiden välillä, reilu kilpailu yritysten välillä, reilu peli omistusten julkisuudessa. (Susanna Huovinen: Mihin tämä on jäänyt?) Kolmanneksi haemme kasvua arktisesta taloudesta — jonka hallitus on laiminlyönyt kokonaan. Juuri nyt on oikea hetki tiivistää yhteistyötä ja käynnistää isoja hankkeita suomalaisen rakentamisen, meriteknologian ja ympäristöosaamisen voimin. Neljäs järkihankkeemme on palvelualojen kasvuohjelma, jossa tuottavuutta kasvatetaan määrätietoisella työllä. Esimerkiksi matkailun on hallitus täysin unohtanut. (Ben Zyskowicz: Nyt oli konkretiaa!)

Viides järkihankkeemme on tehdä Suomesta työllistämisen ja osallisuuden edelläkävijämaa. Aivan elintärkeää on maahanmuuttajien kotouttaminen: tehdä Suomesta kotouttamisessa maailman paras. On käsittämätöntä, että hallitus hapuilee tässäkin asiassa eikä ole osannut tehdä toimintamallia, jolla maahanmuuttajat ohjataan nopeasti ja tehokkaasti yhteiseen työhön Suomen tulevaisuuden hyväksi.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi: Tämä vuosittainen 1 promillen kärkihankesatsaus on vahvasti ylimainostettu. Jos jalkapallojoukkueesta otetaan 11 pelaajaa ja annetaan takaisin yksi, hallitus nimittää sitä "maalivahtitoiminnan kärkihankkeeksi". (Naurua) Näin ei voi jatkua. Tarjoamme jälleen kerran yhteistyön kättä, jotta kärkihankkeista tulisi järkihankkeita. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

14.38 **Olli-Poika Parviainen vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uudistuksia tarvitaan nyt jos koskaan. Vihreä eduskuntaryhmä haluaa uudistaa Suomea.

Hallituksella on mielestämme hyviä tavoitteita. Tuemme pyrkimystä ehkäistä köyhyyttä, eriarvoisuutta ja syrjäytymistä, kohentaa osaamista, edistää terveyttä ja lisätä työllisyyttä. Tavoitteiden lopullinen mittari on kuitenkin se, miten ne näkyvät lopulta ihmisten arjessa. Valitettavasti emme usko esitettyjen keinojen riittävän tai toimivan riittävästi. Kärkihankkeisiin esitetty miljardi on paljon rahaa, mutta moneen paikkaan ripoteltuna sillä ei saavuteta suuria. Monilla uudistuksilla lähinnä paikataan leikkausten tuomia ongelmia. Jos leikataan liikaa ja vääristä paikoista ja vuotavaan kohtaan lätkäistään kärkihanke, ei kannata odottaa ihmeparannusta. Toisinaan taas ongelma on kunnianhimon puute. Kärkihankkeiden toteutussuunnitelmassa esitetään esimerkiksi noin kahtakymmentä uutta selvitystä. Mukava, että välillä selvitetään ensin ja sitten toteutetaan. Pelkkä päätös selvittelystä ja selvityksen "toimeenpanosta" ei yleensä ole kuitenkaan Suomea mullistanut.

Hallitus aikoo esimerkiksi selvitellä työttömyysturvan muutoksia. Ilman selvityksiäkin voisi mahdollistaa ansiosidonnaisella yrittäjäksi ryhtymisen toimettomuuden sijaan. Hallitus haluaa koventaa velvoitteita ottaa vastaan työtä. En pidä järkevänä, että byrokraatti päättää, mihin töihin kukin työtön laitetaan. Nekin resurssit voisi laittaa siihen, että perustulokokeilu tehdään hyvin. Siinä ihmisiä ohjaa aktiivisuuteen taloudellinen kannustin eikä valtion virasto.

Toinen esimerkki, naisten työllisyyden edistäminen: Hallitus pyrkii jakamaan vanhemmuuden kustannuksia. Hyvä, mutta kunnianhimo kannattaisi virittää korkeammalle. 6+6+6-mallilla myös isien hyvinvointia lisättäisiin tarjoamalla aidompi mahdollisuus aikaan lasten kanssa. Äitien työllisyyttä parannettaisiin tarjoamalla heille vaihtoehto käydä edes osa-aikatöissä lasten ollessa pieniä.

Myös köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen on tärkeä tavoite. Valtiovarainministeriön selvityksen mukaan hallituksen leikkaukset kuitenkin osuvat rankasti muun muassa lapsiperheisiin, opiskelijoihin ja eläkeläisiin.

Olisiko kärkihankkeisiin voinut sisältyä reilumpi taakanjako? Olisiko silloin kenties löytynyt vähemmän huonoja vaihtoehtoja? Paikkailulta tuntuu erityisesti se, että koulutus nimetään kärkihankkeeksi, kun siitä leikataan miljardikaupalla. Lopulta uudistuksia tekevät kuitenkin ihmiset. Esimerkiksi opettajan luovuus voi olla aika kortilla, jos arki menee yksinkertaisesti työtaakasta selviytymiseen. Toinen esimerkki paikkailusta on kansallispuiston perustaminen, josta toki iloitsemme. Hymy hyytyy kuitenkin nopeasti, kun luonnonsuojelun määrärahoja vähennetään ja ympäristöä suojaavia normeja heikennetään.

Leikkausten ja uudistusten välillä onkin ristiriita. Se ei ole välttämättömyys, eikä se johdu siitä, että on päätetty sopeuttaa julkista taloutta, vaan siitä, miten on päätetty tehdä.

Arvoisa puhemies! Jos haluamme digitalisaatiosta suomalaisen menestystarinan, on aloitettava kouluista kaikilla asteilla. Kyse ei ole siitä, että lapsen kouraan annetaan tabletti ja sanotaan, että leiki nyt sillä. Puhumme uudenlaisesta lukutaidosta ja kokonaan uusista opiskelun menetelmistä. Niiden jatkuva kehittäminen ei ole helppoa. Tulemme tarvitsemaan paljon ideoita. Vihreä eduskuntaryhmä tukee hallituksen ajatusta lisätä kokeilukulttuuria Suomessa.

Nokia oli iso onnenpotku, mutta se tuskin toistuu sellaisenaan. Tarvitsemme isoa joukkoa pieniä, ketteriä yrittäjiä — ja yritystä ja myös erehdystä. Varsinkin julkisen sektorin hankinnoissa pitäisi irrottautua siitä ajatuksesta, että vain suuri sähköisen palvelun monumentti voi olla kaunis.

Erinomaista on, että hallitus edistää kotimaisen uusiutuvan energian käyttöä. Keinoja tähän löytyy lisääkin. Esimerkiksi sähkönkulutuksessa nettolaskutus tarkoittaisi, että kotitalous voisi myydä uusiutuvaa energiaa verkkoon, kun sitä on paljon tarjolla, ja ottaa sähköä verkosta, kun sitä itse tarvitsee. Lasku tai hyvitys tulisi erotuksesta. Kotitalouksien energiaa säästäviä remontteja varten taas voitaisiin ottaa käyttöön oma kotitalousvähennyksensä tai pieni rahastonsa.

Vihreät julkaisikin eilen vaihtoehtonsa kärkihankkeiksi. Kärkemme ovat energiaremontti, perustulo ja sosiaaliturvan uudistaminen sekä laadukas koulutus, fiksujen yhdyskuntien suunnittelu ja maahanmuuttajien hyvä kotouttaminen. Ympäristöä säästävistä ratkaisuista tehtäisiin ihmisille ja yrityksille niin helppoja, halpoja ja hauskoja, että sitä tultaisiin ihailemaan ulkomailta — samaan tapaan kuin suomalaista koulutusta on ihailtu. Meitä pidettäisiin edelläkävijänä. Uudistuneessa Suomessa maahanmuuttajat kotoutuvat ja ovat mukana huolehtimassa ikääntyvän väestömme hyvinvoinnista. Kotouttaminen ehkäisee syrjäytymistä ja on myös taloudellisesti viisasta. Uusiutuvassa Suomessa myös kaupunkien ja yhdyskuntien kulutuksen, tuottamisen ja liikkumisen tavat ovat kestävämmällä pohjalla ja fiksujen yhdyskuntien edistämiseksi on syntynyt uutta liiketoimintaa, vientiä ja kasvua.

Osa tavoitteistamme on yhteisiä hallituksen kanssa. Toivottavasti hallitus voi myös harkita hyödyntävänsä niitä. Suomi tarvitsee nyt kriittistä keskustelua ja pyrkimystä yhteistyöhön. Nyt on tilaisuus näihin molempiin.

14.43 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on linjannut kärkihankkeitaan ja niille ohjattavaa rahoitusta. On heti alkuun syytä ihmetellä, mistä tämä rahoitus tarkalleen ottaen tulee. On myös syytä ihmetellä, mikä kärkihankkeiden tarkoitus on. Esimerkiksi koulutuksesta hallitus leikkaa kautensa aikana kumulatiivisesti jopa 3 miljardia ja antaa tästä sitten takaisin kärkihankkeena kymmenesosan. Kärkihankkeet ovat tilapäisiä, mutta leikkaukset ovat pysyviä. Miten tällaisella toiminnalla voi Suomesta tulla "modernin ja innostavan oppimisen kärkimaa", kuten hallitus hurskaasti toivoo?

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto haluaa aidosti investoida tulevaisuuteen. Yksi tärkeimmistä keinoista on huolehtia siitä, että yhtään nuorta ei syrjäytetä vaan kaikille osoitetaan nuoren kykyjen mukaan työ-, koulutus-, työharjoittelu- tai kuntoutuspaikka. Nyt hallitus on nimennyt nuorisotakuun uudelleen yhteisötakuuksi ja leikkaa samalla yli puolet sen rahoituksesta, vaikka työttömyys on huipussaan.

Samaan aikaan Suomen vientiteollisuus yskii. Se saadaan nousuun ainoastaan uusilla innovaatioilla, tutkimuksella ja tuotekehityksellä. Mitä tekee hallitus? Leikkaa Tekesin toimintarahoista lähes kolmanneksen. Leikkaa yliopistoilta. Leikkaa kilpaillusta tutkimusrahoituksesta, koska haluaa ohjata rahoitusta itse valitsemilleen aloille. Innovaatiot eivät synny pakotetusti. Siksi hallituksen logiikkaa on todella vaikea ymmärtää tässä taloudellisessa tilanteessa, jossa olisi satsattava koulutukseen ja tutkimukseen. Esimerkiksi joustavat opinpolut, elinikäinen oppiminen ja toimiva aikuiskoulutus ovat vasemmistoliiton keinoja luoda koulutuksen kautta innovaatioita, työllisyyttä ja taloudellista kasvua.

Arvoisa puhemies! Rohkeammat panostukset työllistämiseen ovat tämänhetkisen suurtyöttömyyden aikana aivan välttämättömiä. Toivomme parlamentaarista työryhmää valmistelemaan perustulokokeilua. Perustulon tason tulee olla riittävän korkea ja kokeilujoukon riittävän monipuolinen, jotta kokeilusta saadaan vertailukelpoisia tuloksia. Hallituksen suunnitteleman keppityöllistämisen sijaan tulisi keskittyä uusiin keinoihin, joilla työmarkkinatukea voidaan joustavammin käyttää työllistämisen tukemisessa. Esimerkiksi viime hallituskaudella lanseerattu työttömyysturvan 300 euron suojaosa on selvitysten perusteella kannustanut tuhansia työttömiä osa-aikaiseen työhön.

Ruotsissa sekä työn tuottavuus että työhyvinvointi ovat lisääntyneet sellaisissa työpaikoissa, joissa on siirrytty kokeilemaan kuuden tunnin työpäivää entisellä palkalla. Tätä kohti olisi siirryttävä myös Suomessa. Työpäivää lyhentämällä on myös mahdollista jakaa työtä useamman työntekijän kesken ja vähentää työttömyyttä. Esitämmekin työajan lyhentämisen kokeilua mukaan kärkihankkeisiin.

Arvoisa puhemies! Kun hallitus loi kärkihankkeitaan, ei tämänhetkisen pakolaiskriisin laajuudesta tiedetty vielä mitään. Kotouttamispolitiikan tulisi nykytilanteessa ehdottomasti olla yksi hallituksen kärkihankkeista. On hyvä, että hallitus toimi, kuten muun muassa edustaja Sarkkinen jo aiemmin esitti, ja perusti turvapaikanhakijoiden järjestelykeskuksen Tornioon. On sekä turvapaikanhakijoiden että Suomen etu, että kaikki turvapaikanhakijat rekisteröidään heti maahantulon yhteydessä. Panostuksia tulisi silti roimasti lisätä esimerkiksi maahanmuuttajien kielikoulutukseen, muuntokoulutuksen järjestämiseen ja yksin tulevien lasten ja nuorten tukemiseen. Kotouttamistoimenpiteet pitäisi aloittaa jo turvapaikkahakemuksen käsittelyn aikana. Sen sijaan että hallitus aikoo ministeri Mäntylän kaavailemalla tavalla asettaa ihmisiä keskenään eriarvoiseen asemaan perustuslain vastaisesti, sen olisi syytä ottaa kotouttaminen olennaiseksi osaksi koulutus- ja työllisyyspolitiikkaa. Useat tutkimukset osoittavat, että kotouttamiseen satsatut eurot maksavat itsensä takaisin. Siksi olisi hyvä, että kaikki eduskuntapuolueet löytäisivät yhteisymmärryksen siitä, kuinka paljon kotouttamiseen tarvitaan lisäresursseja tulevien vuosien aikana.

Lopuksi, arvoisa puhemies: vasemmistoliitto siis näkee, että nyt on panostettava koulutukseen, tutkimukseen, nuorisotakuuseen, työllistämiseen, työhyvinvointiin ja kotouttamiseen. Kaikki nämä ovat satsauksia tulevaisuuteen. Me rahoittaisimme nämä panostukset esimerkiksi ottamalla käyttöön uusia keinoja harmaan talouden torjumiseksi, tukkimalla verovuotojen väyliä veroparatiiseihin ja luomalla pääomaverotukseen jyrkemmän progression. Lisäksi nämä osaamiseen tähtäävät kärkihankkeet kääntäisivät työllisyyden kasvuun ja toisivat valtiolle verotuloja.

Leikkauspolitiikka ei ole ainoa vaihtoehto. Leikkaaminen johtaa vain uuteen leikkaamiseen.

Puhemies Maria Lohela: Ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Henriksson.

14.49 **Anna-Maja Henriksson r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Svenska riksdagsgruppen ställer sig en aning tudelad till regeringens spetsprojekt. Å ena sidan vill vi ge regeringen erkännande för att det bland projekten finns en hel del mycket bra förslag. Å andra sidan verkar vissa av dessa projekt dessvärre handla mer om att trixa med pengar än verkliga satsningar på något nytt.

Det är värt att säga ännu en gång — inte ens med den vildaste fantasin kan man anse att spetsprojekten inom utbildningen kompenserar de massiva nedskärningar som regeringen samtidigt föreslår. Det finns också ännu en del frågetecken kring hur regeringen egentligen har tänkt finansiera alla dessa projekt. Och är vissa av projekten helt enkelt sådana som borde skötas inom ramen för den ordinarie verksamheten, utan att de skulle behövas kläs i spetskläder?

Arvoisa puhemies! Koko Suomen itsenäisyyden ajan kunnat ovat vastanneet lähidemokratian turvaamisesta. Olemme tottuneet siihen, että päätökset eri palveluista, esimerkiksi vanhustenhuollosta, tehdään lähellä niitä ihmisiä, jotka käyttävät näitä palveluja. Hallituksen historiallisen suuret uudistukset ovat nyt muuttamassa tätä keskeistä periaatetta. Hallitus haluaa luoda jättimäisiä itsehallintoalueita, joiden tehtävänä on kaiken sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen. Nämä alueet hoitaisivat lisäksi ilmeisesti myös valtion aluehallinnon sekä pelastustoimen, ehkä myös osan koulutuksesta.

Monia palveluita koskeva päätöksenteko tullaan viemään hyvin kauas yksittäisestä kansalaisesta. Tämän vuoksi on mielenkiintoista, että perinteinen kuntapuolue keskusta on nyt eturivissä ajamassa uudistusta, joka tulee viemään kunnilta suuren osan niiden tehtävistä. Ministeri Vehviläinen, mitä tämä oikeastaan merkitsee? Onko asia loppujen lopuksi niin, että olette ajamassa peiteltyä jättimäistä kuntauudistusta?

Ärade talman! Svenska riksdagsgruppen välkomnar flera av regeringens spetsprojekt. Vi har redan länge påtalat att det alltid ska vara lönsammare att ta emot ett jobb än att stanna hemma. Därför är det positivt att regeringen nu vill röja undan olika flitfällor. Mycket bra är också målet att öka de partiellt arbetsföras sysselsättning. Regeringens strävan att främja lokala avtal är också värd en eloge. Lokalt avtalande är ett effektivt sätt att förbättra sysselsättningen och vår konkurrenskraft. Bra är också att regeringen vill gynna de små och medelstora företagens verksamhetsförutsättningar genom en revidering av upphandlingslagstiftningen.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on myös huomattavasti vähemmän mairittelevia hankkeita. Hallitus selvittää asumisperusteista sosiaaliturvaa, muun muassa maahanmuuton kustannuksia selvitetään. Tässä hallituksella on aivan toisenlainen näkemys kuin meillä. Hallitus näyttää pitävän maahanmuuttoa ennen kaikkea kustannuskysymyksenä. Ruotsalainen eduskuntaryhmä näkee sen sijaan maahanmuuton Suomelle antamat mahdollisuudet. Olemme tietysti valmiita myöntämään, että siihen sisältyy myös haasteita, ja tuolloin kyse on ensisijaisesti hyvästä kotouttamisesta. Kotouttaminen ansaitsee tämän vuoksi suuren prioriteetin, suuremman kuin kärkihankkeet, jotta Suomeen nyt tulevat turvapaikanhakijat pääsevät nopeasti osaksi yhteiskuntaamme. Kieltenopetus, mahdollisuudet muuhun koulutukseen ja työllistymiseen ovat tässä avainsanoja. Tänne turvapaikanhakijoina tulleille tulee myöntää työlupa heti, niin että he voivat saada nopeasti työtä. Tilanne ei suoranaisesti parane sillä, että hallitus on nyt ilmeisesti nopeasti selvittämässä mahdollisuudet erillisen

sosiaaliturvajärjestelmän luomiseen turvapaikanhakijoille. Eduskuntaryhmämme sanoutuu voimakkaasti irti tästä ehdotuksesta. Emme halua yhteiskuntaa, jossa on A- ja B-luokan ihmisiä, vaan yhteiskunnan, jossa kaikki ovat samanarvoisia alkuperästä riippumatta.

Arvoisa pääministeri, onko koko teidän hallituksenne tämän ehdotuksen takana, ja juuri tätäkö te haluatte todella priorisoida?

Värderade talman! Det är inte heller bara nedskärningarna inom utbildningen som sätter regeringens satsningar på barn och unga i dystert ljus. Ett av spetsprojekten är att ändra ungdomsgarantin i riktning mot en kollektiv garanti. I praktiken tycks det här tyvärr betyda att regeringen drastiskt skär i finansieringen av ungdomsgarantin.

Jag vill avslutningsvis konstatera att samtidigt som regeringen föreslår många bra saker, borde den ännu ompröva vissa av sina prioriteringar. Särskilt barnen och de unga bör vi nu satsa på, det är de som är vår framtid.

14.55 **Antero Laukkanen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit arvostavat hallituksen pyrkimystä etsiä uusia keinoja kilpailukyvyn parantamiseksi, yhteiskunnan rakenteiden uudistamiseksi ja uuden kasvun luomiseksi. Tässä työssä tahdomme olla mukana. Hallituksen kärkihankkeiden parasta antia ovat bio- ja kiertotaloudelle asetetut tavoitteet sekä pyrkimykset parantaa yritysten kilpailukykyä. Olemme hallituksen kanssa samaa mieltä siitä, että tässä on maamme tulevan menestyksen ja kasvun tie.

Kristillisdemokraatit edistävät Suomessa ja Euroopassa sosiaalista markkinataloutta, jossa yksilön ja yrittäjyyden vapautta ja vastuuta korostetaan ja jossa talouden tuottoja käytetään inhimillisesti sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseen. Kärkihankkeita ja reformeja arvioidessamme tarkastelemme ennen kaikkea hallituksen toimien oikeudenmukaisuutta, rehellisyyttä ja johdonmukaisuutta. Esimerkiksi kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen on tavoitteena hyvä, mutta samalla on muistettava, että merkittävä osa kuntien velvoitteista takaa heikoimmassa asemassa olevien elintärkeitä oikeuksia ja palveluja. Normien purku ei saa tarkoittaa kenenkään jättämistä heitteille.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on uuden edessä. Muutoksia on tehtävä. Vuonna 2003 Saksa oli vastaavassa tilanteessa, ja he käynnistivät työreformin. Sen käynnistivät sosiaalidemokraatit ja saattoivat loppuun kristillisdemokraatit. Muutoksessa olivat mukana kaikki yhteiskunnan merkittävät toimijat. Aikaa siihen meni 12 vuotta. Ensin ammattiyhdistysliike vastusti, lopussa se kiitti muutosta. Ensin työttömyys kasvoi, lopulta väheni. Ensin palkat joustivat, sitten nousivat. Nyt Saksan työttömyysaste on noin 6,5 prosenttia. Voisimmeko oppia jotain siitä, kuinka Saksa nousi vaikeuksistaan?

Arvoisa puhemies! Let's face it: tällä hallituksella on enemmän kärkihankkeita kuin ministereitä. Onko se sitten hyvä vai huono asia, tulevaisuus näyttää. Joskus vähemmän olisi enemmän ja enemmän olisi vähemmän. Kärkihankkeiden runsauden vuoksi olisi ehkä oikeampi puhua hallitusohjelman toimeenpano-ohjelmasta tai pikemminkin tavoiteohjelmasta. Toimintasuunnitelma jää edelleen strategiselle, jopa vision tasolle, koska hankkeet vain paikkaavat säästöjä muualla. Esitetyt tavoitteet ovat pääosin hyviä, jopa erinomaisia, ja niihin on helppo yhtyä. Mutta voidaanko ne saavuttaa?

Pääministerin ilmoitus herättää enemmän kysymyksiä kuin antaa vastauksia, joten tässä muutama kysymys:

Hyvinvoinnin kärkihankkeena edistetään terveyttä ja hyvinvointia. Kuitenkin ensi vuoden budjetissa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta leikataan 4,2 miljoonaa, Työterveyslaitokselta 8 miljoonaa ja erityishankkeista lähes 4 miljoonaa euroa. Myös valtion rahoitus terveydenhuollon tutkimukseen vähenee 6,7 miljoonaa, ja kuntien hankkeita leikataan 5,4 miljoonalla eurolla. Samalla kärkihankkeisiin satsataan 23,5 miljoonaa, ja se saadaan näyttämään isolta panostukselta, mutta itse asiassa se on leikattu pois muusta hyvinvointityöstä.

Hallitus panostaa digitalisointiin tavoitteissaan. Mutta kuka tekee digitaaliset oppimateriaalit, palvelut ja oppimisympäristöt? Ne eivät synny talkoilla. Käytetäänkö avoimia kehittämisympäristöjä, ostetaanko yksityisiltä yrityksiltä, vai opettajatko itse tekevät muutokset? Toimintasuunnitelman tulisi vastata kysymykseen: miten ja kenen johdolla?

Hallitus tahtoo lisätä nuorten oppisopimuskoulutusta. Budjetissa kuitenkin hallitus leikkaa oppisopimuskoulutuksen varoja 3,4 miljoonaa euroa. Tavoitteena on myös vahvistaa etsivää nuorisotyötä, mutta budjetissa määrärahoja vähennetään 5,5 miljoonaa euroa nuorten työpajatoiminnasta ja etsivästä nuorisotyöstä.

Millä keinoilla hallitus vahvistaa korkeakoulujen ja elinkeinoelämän innovaatioita sekä tutkimusta? Budjetissa vähennetään keskeisiä tutkimus- ja kehittämismäärärahoja 163 miljoonaa euroa. Tutkimuksen leikkaaminen on tässä mielessä vastoin kärkihankkeiden ajatusta.

Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että on asetettu tavoitteita, mahtavia tavoitteita. Olisiko kuitenkin ollut hyvä valita ne hankkeet kärkihankkeiksi, jotka hallitus todella tahtoo toteuttaa, ja varmistaa niiden toteutuminen osoittamalla niihin myös tarvittava rahoitus?

Puhemies! Maamme menestyksen ja kasvun tie näyttää olevan ilmaan rakennettu. Toivon hartaasti, että olemme tässä väärässä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän keskusteluun osallistuvia ilmoittautumaan nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta.

15.00 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomaan, että moni ei ole riittävästi tutustunut tähän asiakirjaan, joka on upea asiakirja. Tässä keskustelussa tuli hyviä asioita. Huomaa, että vihreillä todella on omat kirjoitetut kärkihankkeet, ja kristillisellä liitolla oli rakentava asenne.

Mutta, arvoisa puhemies, kyllä edustaja Harakan puhe osoitti, että entinen valtionhoitajapuolue on kyllä hyvin neuvoton. Sillä oli tämmöistä pikkunäppärää heittelyä, mutta ei mitään reaalisia kärkihankkeita. Standard & Poor's todella laski Suomen luottoluokitusta silloin, kun te olitte hallituksessa. Teillä oli neljä vuotta valtiovarainministeri — mitään kärkihankkeita, mitään uudistuksia ei tullut. Suomi otti teidän kaudellanne euromaista suhteellisesti ottaen eniten velkaa, ja samalla talouskehitys oli kaikkein surkein. Tämäkö se oli teidän kärkihankkeenne? Jos se on teidän kärkihankkeenne, niin se romuttaa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Siksi vetoan, että tulkaa, SDP:kin, uudistamisen tielle rakentamaan, turvaamaan suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Me emme nyt maaseudun yrittäviä, työtätekeviä ihmisiä pilkkaamalla vanhakantaisesti enää rakenna Suomea, niin kuin teidän puheenvuorossanne oli, edustaja Harakka. Todella toivon, että SDP:kin tulee mukaan uudistamaan Suomea ja tällaiset unelmahöttöpuheet täällä eduskunnassa loppuvat.

15.02 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vasemmistoliitto ja vihreät puhuivat tästä perustulokokeilusta, ja sehän on ollut näitten molempien puolueitten tavoitteissa ja ohjelmissa jo hyvinkin pitkään. Silloin kun olitte hallituksessa, minkäänlaista kokeilua ei kuitenkaan toteutettu. Olkaa nyt iloisia, että edes tämä hallitus jonkunnäköisen kokeilun (Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä) toteuttaa — hyvä juttu.

Samat puoleet sekä myöskin sitten RKP puhuivat näistä kasvavista maahanmuuttajamääristä, jotka todellisuudessa ovat turvapaikanhakijoita. Heistä nykytiedon mukaan noin 70 prosenttia käännytetään maasta ja ehkä useampikin, kun nämä hallituksen hyvät kiristykset (Eva Biaudet: Ei voi tietää, ei ole yhtään käsitelty!) tulevat voimaan. On täydellistä resurssien hukkaan heittämistä kotouttaa heitä, ja muutenkaan ei nyt pidä sotkea näitä käsitteitä. Nämä turvapaikanhakijat eivät ole kotouttamistoimien piirissä. Heille ei kuulu mikään kotouttaminen, vaan nämä resurssit, mitkä kotoutukseen on, pitää sitten satsata (Välihuutoja) niihin, jotka tänne jäävät.

Näillä puolueilla joka tapauksessa, sekä vasemmistoliitolla että vihreillä, oli jonkunnäköistä sisältöä ja omaa ajatusta näissä puheissaan, mutta SDP lähinnä tosiaan, niin kuin äsken veli keskustastakin todisti, esitteli pelkät otsikot, ei juurikaan minkäännäköistä sisältöä, ja sitten he väittävät, että tässä on heidän vaihtoehtonsa. Nämä kaikki teidän otsikkonne, vaikka sitten sisällöllä tai ilman, te olisitte voineet toteuttaa edellisen hallituksen aikana. (Eva Biaudet: Ihminen tarvitsee järkeä ja sydäntä!)

15.03 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minunkin täytyy ehkä hieman yhtyä tuohon kritiikkiin, mitä SDP:n puheenvuoroon pitää saada. Mielestäni edustaja Harakan tyylilaji oli aika huono, koska tässä puhutaan oikeasti Suomen tulevaisuudesta. Se, mitä sanoitte teidän vaihtoehdoistanne — en usko, että se kyllä lähtee vientivetoista kasvua luomaan yhtään sen enempää kuin se, mitä te olette tässä pitkään jo toitottaneet.

Vihreille ehkä sen verran, että siellä on hyviä kärkihankkeita, mutta toisaalta ne maksavat 2 miljardia, joten Suomi olisi alijäämämenettelyssä aika nopeasti kyllä teidän hankkeillanne.

Vasemmistoliitto: no, te haluatte tehdä vähemmän työtä, me täällä haluamme tehdä enemmän työtä, niin että ehkä se kompensoi sitä. (Naurua)

Mutta haluaisin oikeastaan kysyä ministeri Grahn-Laasoselta siitä, että kun tulevaisuuden hyvinvoinnin kannalta on äärimmäisen tärkeää se, että suomalaiset diginatiivinuoret saavat jatkossa kunnon opetusta, joka heitä motivoi, ja sitä kautta meidän varmasti pitää uudistaa meidän tulevaa opettajien koulutusta valtavasti, niin miten te näette tämän suuren haasteen nyt näillä resursseilla tapahtuvan.

15.05 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia! On mukava kuulla, että puhe herätti huomiota, mutta kyllä ehdottaisin hallitukselle uuden kärkihankkeen, joka olisi kuullun ymmärtäminen. Ja tämä erityisesti edustaja Ala-Nissilälle: Esitin viisi järkihanketta, jotka takaavat aidon kasvun. Joudun siis toistamaan ne, mitä äsken luettelin, ja esitän uudestaan sen kysymyksen, joka jäi vastaamatta. Se on: tartutteko yhteistyön käteen, tehdäänkö yhdessä aitoa kasvua Suomeen? (Keskustan ryhmästä: Myös hintalappu!)

Ensimmäisenä energiaremontti. Se tarkoittaa sitä, että käytetään jo olemassa olevaa tutkimusta, niin kauan kuin ette saa tätä innovaatiojärjestelmää täysin romutettua. Meillä on jo valtavaa osaamista älykkäissä sähköverkoissa, hajautetun tuotannon perustamisessa, uu-

sissa uusiutuvan energian markkinoissa. Jos fiksu valtio kykenisi muuttamaan energiarakenteensa niin, että siitä tulee referenssi suomalaiselle kärkiosaamiselle, niin tätä ilmastoteknologiaa voitaisiin myydä maailmalla erittäin korkeaan katearvoon.

Toinen — ja tämä itse asiassa pantiin jo toimeen, edustaja Eerola, viime kaudella, mutta te olette luopuneet siitä. Suomi oli tuolloin kärjessä harmaan talouden ja verovälttelyn estämisessä. Nyt hallitus on leikannut 99 poliisia harmaan talouden torjunnasta, ja siinä 20 miljoonan euron panostus tuo 200 miljoonan euron palautukset. Hallintarekisterilainsäädäntö, mitä suunnitellaan, piilottaa omistusta. Suomen pitää olla avoimuuden eturintamassa.

Kolmantena tämä äärimmäisen tärkeä arktinen talous. Ei voi kuin ihmetellä sitä, että pääministeri ei ole huomannut, mikä on Pohjois-Suomelle kaikkein elintärkein kysymys, ja onhan Oulun yliopistossakin valtavasti arktista osaamista.

Neljäntenä palvelualojen kasvuohjelma. Palvelualojen tuottavuuden nousu on äärimmäisen tärkeä.

Ja tämä kotoutumisen tehostaminen. Edustaja Eerola on ainoa, joka täällä ei ymmärrä eroa maahanmuuttajan ja turvapaikanhakijan välillä. Nyt jo pitää olla toimintasuunnitelma...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Harakka, nyt on aika täynnä.

...siitä, millä tavalla saadaan heidät työhön ja koulutettua.

15.07 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin kommentoisin edustaja Eerolalle perustulosta. Haluan todeta, että ei tainnut olla ihan vihreistä kiinni, että se ei ole Suomessa aikaisemmin edennyt, mutta meidän politiikkamme ytimessä se on ollut jo pitkään. Olemme iloisia siitä, että perustulon kansansuosio on kasvanut ja se saa nyt aiempaa enemmän vastakaikua myös hallituspuolueista. Toivottavasti otatte myös meidät mukaan, kun sitä kokeilua tehdään, niin päästään sitä yhdessä suunnittelemaan.

Toinen kommentti, mikä liittyy tähän asiaan, on se, että hallituspuolueiden sisältä on kuitenkin ajoittain väläytelty työmarkkinatuen ja työttömyysetuuksien vastikkeellistamista eri tavoilla, ja sehän olisi ristiriidassa perustuloideologian kanssa. Tämä keskustelu täytyy varmasti vielä käydä, mihin suuntaan lopulta sitten hallitus oikein menee — toivottavasti sinne perustulosuuntaan. Tähän mennessä olette näyttäneet positiivisia signaaleja.

Mutta varsinainen kysymys, jonka esittäisin vastaavalle ministerille, liittyy siihen, että te puhutte siitä, että uusiutuvalle energialle on tarkoitus luoda uusi tukijärjestelmä. Se tosiaan on tarpeen, ja toivon, että näin saadaan tehtyäkin, mutta kysyisin aikataulusta, koska esimerkiksi kunnalliset sähkölaitokset ja yhtiöt tekevät investointeja energiapuolella jo hyvinkin pitkällä ennakoinnilla, ja jos nyt halutaan saada jotakin aikaan, niin päätökset pitäisi oikeastaan tehdä heti. Kysyisinkin: onko mahdollista nopeuttaa tämän järjestelmän uusimista, jotta myöskin Suomessa päästään vauhtiin uusiutuvien tukemisessa nopeasti?

15.09 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sipilän puheesta odotettiin paljon ja erityisesti yhtä asiaa, nimittäin sitä, millä nämä kärkihankkeet aiotaan rahoittaa. Puheessa mainitsitte, että nämä rahoitetaan kehysten ja julkisen talouden suunnitelman puitteissa. Se nyt ei vielä hirveän konkreettista ole. Mutta jos ajatellaan sitä,

mitä aikaisemmin on puhuttu, niin ilmeisesti on tarkoitus myydä valtionyhtiöitä tilanteessa, jossa valtionyhtiöistä saatava tuottoprosentti on moninkertainen verrattuna kiinteäkorkoisten lainojen prosentteihin. Tässä ei ole talouspoliittisesti mitään järkeä. Se on vähän kuin päästäisi pakkasella housuun: hetken se lämmittää, ja sen jälkeen on kansallisomaisuus laitettu sileäksi. Tätä, arvoisa pääministeri, teidän kannattaisi nyt tarkentaa tässä keskustelussa.

Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun hallitus päätti näistä rajuista leikkauksista ja toisaalta kärkihankkeista, ei tiedetty nykyistä pakolaistilannetta. Hallituksen pitäisi elää ajassa ja huomioida muutokset, ja turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien kotouttamisen pitäisi ehdottomasti olla kärkihankkeena. Järjestelykeskuksen perustaminen pohjoiseen, jota edustaja Sarkkinen jo syyskuun alussa esitti, on tärkeä ja hyvä päätös. Se on sekä turvapaikanhakijoiden että Suomen kannalta hyvä. Siihen pitäisi yhdistää se, että turvapaikanhakijoiden osaaminen ja koulutus selvitettäisiin heti, jotta mahdollisimman nopeasti olisi pääsy työmarkkinoille. Kaikki turvapaikanhakijat eivät tule Suomeen jäämään, kaikilla ei ole sellaista tarvetta turvapaikkaan, mutta moni tulee jäämään, ja mitä nopeammin kotoutetaan, sen parempi. Sen vuoksi kaikkien eduskuntapuolueiden pitäisi yhdessä pohtia sitä, miten tulevaisuudessa me parannamme kotouttamista, yhdessä miettiä niitä resursseja ja niitä keinoja. Tässä esitän vetoomuksen pääministeri Sipilälle: ottakaa tämä kotouttaminen kärkihankkeeksi ja ottakaa siihen kaikki mukaan.

15.11 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kärkihankelista sisältää monia hyviä asioita. Paljon on sellaista, mitä pitäisi olla jo normaalissa ministeriöitten toiminnassa, kuten esimerkiksi työvoimahallinnon uudistaminen, paikallisen sopimisen edistäminen sekä julkisten palveluiden digitalisointi. Myös sen, että halutaan uudistaa lapsi- ja perhepalveluita, pitäisi olla osa sitä normaalia ministeriöitten kehittämistoimintaa. Kysymys herääkin, miksi näitä pitää pukea nyt erikseen kärkihankevaatteisiin. On toki hyvä, että tulee tehtyä, koska niin kuin sanoin, niin tässä on paljon hyviä asioita, mutta miksi juuri tässä muodossa, kun se on kuitenkin aika normaalia kehittämistoimintaa?

Arvoisa pääministeri, minäkin peräänkuulutan, ihan niin kuin edustaja Arhinmäki, sitä, miten hallitus on aikonut sitten rahoittaa nämä kärkihankkeet, koska se on jäänyt vielä epäselväksi. Aiotaanko myydä valtion omaisuutta? Siinä tapauksessa mitä omaisuutta? Onko kyse pörssiyhtiöitten osakkeista, vai onko kyse muusta omaisuudesta? Ja onko se sitten järkevää politiikkaa myydä sellaista omaisuutta, joka antaa myös osinkoa meille tässä vaiheessa, kun valtiolla ei ole niin hyvä se tulopuolikaan?

Sitten haluaisin myös tähdentää edelleen sitä, että meillä on uusi tilanne nyt maassa. Tänne tulee turvapaikanhakijoita, varmasti aika moni heistä saa jäädä tänne, ja silloin olisi hyvin tärkeätä se, että me yhteiskuntana nyt teemme kaikkemme sen eteen, että nämä ihmiset voivat kotoutua hyvin ja että me otamme heidät vastaan. Sen takia toivon, että hallitus nyt oikeasti panostaisi tähän kotouttamiseen hyvällä tavalla ja että hallitus myös edistäisi näitten käsittelyaikojen sujuvoittamista, että ihmisten ei tarvitse odottaa yli kaksi vuotta ennen kuin tietävät, saavatko jäädä vai eivätkö.

15.13 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus itse on sanonut, että se toteuttaa hallitusohjelmaa kärkihankkeiden ja reformien kautta, joten näitä tulee katsella kokonaisuutena, niin kaikkia rahoja, jotka ovat talousarviokirjassa, kuin nii-

tä rahoja, jotka on mainittu näissä kärkihankkeissa. Ja vaikka se lähestymiskulma olisi kuinka rakentava, niin kun lukee sitä tekstiä niin kuin se on, ei voi välttyä ajatukselta, että monessa kohdassa rahoja vain siirretään toimialalta toiselle, kohdennetaan uudestaan, otetaan tiukempaa kontrollia itse siitä, mihin nämä rahat käytetään. Se tuntuu siltä niin kuin hallitus olisi esimerkiksi siis kadottanut luottamuksen suomalaiseen tieteeseen ja yliopistokulttuuriin, ikään kuin ne eivät itse osaisi arvioida, minkälaista tiedettä ja tutkimusta kullakin hetkellä on toteutettava. Nyt hallitus ottaa näitä rahoja tieteeltä pois ja sitten oman harkintansa mukaan kohdistaa niitä jollekin tietylle alalle. Tämä on kieltämättä uusi käytäntö, mutta ei voi välttyä ajattelemasta, onko tässä nyt suurikin epäluottamuslause hallituksen ja suomalaisen yliopistoelämän välillä.

Hallituksen reformit heikentävät perusturvaa, työttömyysturvaa, kuntien palveluita, koulutusta, tutkimusta, tieteen edellytyksiä, kehitysyhteistyötä ja kansalaisten ostovoimaa. Ei voi välttyä myöskään kysymästä, vaikka haluaa olla kuinka rakentava, mihin tällainen uudistus johtaa lopulta. On oltava oikeus saada näihin vastaus, ei vain joku ohjelma vastauksena, vaan ihan oikeita vastauksia, mitä on näiden suunnitelmien takana. Pääministeri mainitsi täällä eräässä puheessaan, että laitetaan tase töihin. Loistava ajatus, mutta kyllä jälleen syntyy kysymys, niin kuin täällä on sanottu, tarkoittaako se suomalaisen yritystoiminnan yhä suurempaa myyntiä ulkomaille. Nämä kysymykset ovat oikeutettuja, rehellisiä, ja odotamme myös kunnioittavia vastauksia.

15.15 **Ilkka Kantola sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimintasuunnitelmassaan hallitus esittelee paitsi kärkihankkeitaan myös keskeisiä reformeja. Esittelypuheenvuorossaan pääministeri totesi, että hallitus valmistelee sosiaali- ja terveyspalveluja koskevaa reformia nyt siten, että sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy pois kunnilta alueelliselle itsehallinnolliselle yksikölle. Tämähän tarkoittaa valtavaa muutosta kuntien asemaan, tehtäviin ja myös talouteen. Kun hallitus samaan aikaan uudistaa aluehallintoa, on avoinna, mitä muita tehtäviä kunnilta siirtyy pois. Tämä muutosprosessi on Suomelle valtava mahdollisuus, mutta sisältää myös suuria riskejä. Epäselvää on, millaisella prosessilla ja minkälaisella työskentelytavalla tämä iso muutos, paitsi sote-uudistus, koko aluehallinnollinen kokonaisuus, viedään läpi.

Hallitukselle itselleenkin näyttää olevan jossain määrin epäselvää, mihin keskitytään ja mitä priorisoidaan. Sote- ja aluehallinnon uudistusten myötä kuntien asema muuttuu dramaattisesti. Kuntien tehtäväkenttä on uudistuksen jälkeen aivan toinen kuin nyt. Tähän nähden tuntuu erikoiselta, että hallitus vähän niin kuin edellisen hallituksen perintönä erillisenä asiana ilmoittaa työskentelevänsä kuntien tehtävien vähentämiseksi miljardilla. Näyttää siltä, että tätä reformia viedään ikään kuin sote-uudistuksessa ei tapahtuisikaan mitään. Sote-uudistushan vähentää kuntien tehtäviä monella miljardilla. Kuntien tehtävien vähentämisestä puhuttaessa ei sanallakaan viitata sote-uudistuksesta seuraavaan valtavaan muutokseen kuntien asemassa. Tämä on erikoista.

Paremmin ajan tasalla on hallituksen reformi, jonka nimi on Tulevaisuuden kunta. Niukka teksti, muutama rivi täällä kohdin kertoo, että tavoitteena on selvittää kuntien roolia ja tehtäviä sekä suhdetta syntyviin itsehallintoalueisiin. Tässä ollaan siis kartalla, mutta teksti jää kovin ohueksi. Luulisi, että keskustavetoiselle hallitukselle kysymys kuntien tulevaisuudesta olisi tavattoman tärkeä. Nyt näyttää siltä, että kunnat jätetään täyteen epävarmuuteen tulevaisuutensa suhteen. Jääkö niille uudistuksen jälkeen muita tehtäviä kuin uimaranta ja kotiseutumuseo? Tästä tulisi saada selvyys. Sote-reformia ei voi päättää ilman, että sa-

malla tiedetään, mikä on tulevaisuuden kunta. Sote-uudistus on väistämättä myös kuntauudistus. Hyvä hallitus, mikä on tulevaisuuden kunta?

15.18 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kärkihankkeissa on paljon hyvääkin, se on sanottava, mutta yleiskuvan ongelma on tosiaan se, että ne ovat pisara meressä varsinkin, kun useisiin asioihin kohdistuu suuremmat leikkaukset ja sitten sanotaan, että niitä leikkauksen kohteena olevia tärkeitä yhteiskunnallisia tehtäviä yritetään kärkihankkeilla uudistaa. Ei ollut kovin helppoa sanoa yliopistotutkijoille ja opettajille tai muutoin koulutuksen parissa työskenteleville ammattilaisille, että tehkää digiloikka, jos ryhmäkoot kasvavat, opettamisen ja tutkimisen edellytykset heikkenevät.

Mutta, arvoisa puhemies, minua huolestuttaa erityisen paljon yksi asia, josta eduskunta ei ole päässyt keskustelemaan: Hallitus puhuu puhtaaseen teknologiaan ja uusiutuvaan energiaan panostamisesta, mutta kesällä näimme hyvin surullisen farssin siitä, kuinka hallitus oli valmis eri keinoin edistämään venäläisen Rosatomin ydinvoimahanketta Fennovoiman kanssa Pyhäjoella. Tässä ministeri Rehn ensin ilmoitti, että aikataulu pitää, kesäkuun loppuun mennessä omistajien pitää olla selvillä, mutta muutamaa viikkoa myöhemmin, vaikka pöytälaatikkoyhtiö Migrid jäikin pois, niin tulikin taas jälleen lisäaikaa etsiä uusia omistajia. Se kertoo siitä, että hallitus jostain syystä pitää tämän hankkeen edistämistä erityisen tärkeänä. Miksi näin on, että hallitus oli valmis venyttämään omia ja eduskunnan hyväksymiä aikataulujaan ja laittamaan arvovaltansa näin voimakkaasti Rosatomin reaktorin saamiseksi Suomeen?

Ja haluaisin myös kysyä sitä, miten voidaan edistää uskottavasti uusiutuvaa energiaa ja energiaremonttia Suomessa ja päästä oikeasti moderniin, eteenpäin katsovaan energiarakenteeseen, jossa edistetään energiatehokkuutta, vähäpäästöistä, kotimaista uusiutuvaa energiaa, saadaan vientityöpaikkoja, jos kotimaisten kunnallisten yhtiöiden ja valtioyhtiöiden rahoja sidotaan miljardeja euroja vuosiksi ja vuosikymmeniksi epävarmaan Rosatomin ydinvoimahankkeeseen. Teidän tässä vastaavassa kärkihankkeessanne puhutaan joistain kymmenistä miljoonista euroista. Länsi-Eurooppa on panostamassa energiamurrokseen. Mitä tekee Suomen hallitus? Venäläistä ydinvoimaa.

15.20 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Kuin laastarin tarjoamista raaja-amputoidulle", näin osuvasti kommentoi Tieteentekijöiden liitto hallituksen puheita kärkihankkeista ja päällekkäisyyksien karsimisesta, kun samaan aikaan tehdään mittavia leikkauksia korkeakoulujen perusrahoitukseen. Se kiteyttääkin hyvin tämän hallituksen kärkihankepaketin ongelmat. Kehittäminen on sinänsä kannatettava tavoite, mutta kun samanaikaisesti leikataan moninkertaisesti, niin on selvää, että se ei kokonaisuutta millään tavalla paremmaksi ainakaan muuta.

Korkeakoulukentällä näitä leikkauksia kuvaillaan ennennäkemättömänä rahoituskriisinä. Minä olen erityisen huolissani suomalaisen tieteen ja tutkimuksen tulevaisuudesta, kun leikkausten lisäksi otetaan huomioon hallituksen osaamiskärkihankkeeseen sisältyvä tavoite "korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistamisesta innovaatioiden kaupallistamiseksi". Näiden linjausten mukaan aiotaan "ottaa tutkimustulosten kaupallistamisen kehittäminen huomioon julkisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksen ohjauksessa sekä tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kannusteissa". Minun mielestäni tämä linjaus kehystää koko suomalaisen tiedepolitiikan kaupallisten intressien mukaan. Miten hallitus aikoo turvata laadukkaan perustutkimuksen ja suomalaisen tieteen tekemisen edelly-

tyksiä, jos perusrahoitusta leikataan roimasti ja samaan aikaan aletaan ohjaamaan rahoitusta kaupallisen potentiaalin mukaan? Ja miten käy pienempien aineiden ja tieteenhaarojen, jos rahoitusjärjestelmää muutetaan näiden painotusten pohjalta?

15.22 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Kiertotalous, hiilettömään tulevaisuuteen tähtäävät tavoitteet ja tavoite uudistaa työmarkkinoita — nämä ovat kaikki hyviä asioita, joita on helppo tukea. Se, mikä kuitenkin hämmentää, on hallituksen usko oman ohjauksensa voimaan, se, miten uskotaan, että markkinoiden kustannuksella voidaan valita ne voittajat. Historiassahan ne voittajat ovat oikeastaan valikoituneet itsestään eivätkä niinkään valtion diktaatin, valintojen, pohjalta. Tässä tuetaan tiettyjä aloja, maa- ja metsätaloussektoria esimerkiksi, mutta kuitenkin kaikki muut jäävät miinukselle. Ja se, mikä on kaikkein hämmentävintä, on se, että yliopistomaailma ja tutkimus, ne, jotka perinteisesti ovat luoneet tämän pohjan, jäävät tässä kaikkein heikoimpaan asemaan. Hallitus uskoo, että se pystyy itse valitsemaan nämä kultajyvät, nämä menestyksen jyvät, jotka sitten ovat ne tulevaisuuden voittajat.Tämä on ehkä erityisen hämmentävää, koska hallitus on tehnyt nämä linjaukset tilanteessa, jossa se kuitenkin itse on määritellyt tämän yrityslähtöisen taustansa tämän politiikan suuntaviivana.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavan puheenvuoron jälkeen otetaan sitten pääministeriltä, ministeri Grahn-Laasoselta ja ministeri Mäntylältä lyhyet puheenvuorot. Mutta nyt edustaja Räsänen.

15.23 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministerin ilmoitus sisältää hyvin valittuja, tärkeitä hankkeita ja tavoitteita, joille on syytä antaa tunnustusta.

Mutta ihmettelen, että hallitus ei ole lainkaan huomioinut näissä hankkeissa harmaan talouden torjuntaa. On arvioitu, että menetämme verotuloja jopa 15 prosenttia talousrikollisuuden vuoksi, ja viime kaudellahan lisäpanostettiin 20 miljoonaa euroa harmaan talouden torjuntaan eri viranomaisille ja toteutettiin erityistä torjuntaohjelmaa. Nyt poliisilta leikataan ne talousrikostutkintarahat, joiden avulla kyettiin lisäämään rikos- ja verohyödyn takaisinsaantia lähes 50 miljoonaan euroon vuositasolla. Tulee väistämättä sellainen vaikutelma, että hallitus on ikään kuin nostanut kädet ylös tämän talousrikollisuuden edessä. Talousrikostorjunnan henkilötyövuosia poliisissa vähennetään lähes 100 henkilötyövuodella viime vuoden tasosta, ja valtiolle saadun rikoshyödyn hallitus olettaa putoavan noin 13 miljoonalla eurolla. Tämä suunnitelma on kyllä erittäin vaarallinen, sillä tehokasta talousrikostorjuntaa ei polkaista käyntiin nopeasti. Perehdyttäminen vaativaan tutkintaan vie aikaa, ja on sääli, jos menetämme nyt ne osaajat, jotka viime kaudella koulutettiin.

Herra pääministeri, harmaan talouden torjunta on poikkeuksellisen varma ja tuottava sijoitus. Siihen laitetut resurssit saadaan moninkertaisesti takaisin, niin kuin viime vaalikausi osoitti. Kysynkin teiltä: onko hallituksella tarkoitus vielä ottaa harmaan talouden torjunta yhdeksi kärkihankkeistaan?

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia siitä paikaltaan.

15.25 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa taas unohtuvat nämä meidän taloutemme rajoitteet. Me teimme viime vuonna suh-

teessa bruttokansantuotteeseen julkisessa taloudessa 3,2 prosenttia alijäämää, tänä vuonna 3,4 prosenttia, ja ensi vuonna yritämme päästä yhteisesti sovitun 3 prosentin alijäämän alapuolelle. Osa teistä sanoo, että kärkihankkeita on liikaa, ja osa sanoo, että sieltä puuttuvat keskeisimmät hankkeet.

Ensinnäkin tästä leikkaus- ja kärkihankeajattelusta. Julkisen talouden kyky rahoittaa nykymuotoisia palveluja on pysyvästi alentunut. Se meidän pitää ottaa tosiasiana, näin vain on, ja kärkihankkeilla tehdään sitä muutosta, jolla pystytään vastaamaan tähän suureen haasteeseen, esimerkiksi koulutuksessa ottamalla uusia oppimisympäristöjä ja digitalisointia käyttöön.

Navettanäpertelyä — ne ovat noin miljardin euron investoinnit, jotka tuolla maaseudulla tehdään vuosittain. On halventavaa puhua navettanäpertelystä. (Hannakaisa Heikkinen: Näin on!) Ne investointiavustukset, mitä siellä on, on syöty jälleen loppuun, sinne tarvitaan lisää rahaa.

Vasemmistoliitto esittää työajan lyhentämistä, ja jos ymmärsin oikein, niin samalla palkalla. Olisi kyllä aika mielenkiintoista kuulla tähän ne talouden perustelut, miten se on mahdollista. (Silvia Modig: Kerromme mielellämme!)

Vihreiden puheenvuorosta: Kiitoksia rakentavasta puheenvuorosta. Nostitte esille arktisen talouden, samoiten kuin SDP:n puheenvuorossa tehtiin. Jos malttaisitte lukea loppuun asti tämän ilmoituksen, niin siellä on hanke 6. Kivijalkahankkeessa on nimenomaan arktisen strategian päivitys ja sen toimenpiteitä. Tämä alkaa tässä kuussa.

Samoiten kotouttaminen: hallitus on nostanut tämän erittäin korkealle omassa prioriteetissaan, ja ministeri Lindströmin johdolla tehdään benchmarkkausta eli haetaan hyviä käytäntöjä muualta tähän kotouttamisproblematiikkaan.

Verkkoon myynti on jo tänä päivänä mahdollista, edustaja Parviainen. Itsekin myyn joka ikinen päivä verkkoon sähköä ja kompensoin sitä muuta käyttöä sillä.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 2 minuuttia.

15.28 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin pääministeri tässä totesi, niin kärkihankkeilla haetaan pysyvää toimintatapojen muutosta ja Suomeen lisää liikettä, ja kun maailma muuttuu niin nopeasti, niin tietenkin meidän pitää pystyä uudistamaan ja tekemään uusia toimintatapoja vanhojen, toimimattomien mallien tilalle. Yksi esimerkki tästä on vaikkapa nuorisotakuu, johon edellisellä kaudella käytettiin kyllä paljon rahaa mutta joka ei tuottanut tuloksia, esimerkiksi nuorisotyöttömyys ei vähentynyt ja ei käytännössä pystytty tarjoamaan riittävää apua kaikkein vaikeimmassa, heikoimmassa asemassa oleville nuorille, jotka tarvitsisivat moniammatillista tukea. Kaikki kärkihankkeet, joita hallituksella on, eivät suinkaan vaadi rahaa. Esimerkkeinä vaikka sääntelyn purkaminen tai koulutusviennin esteiden purkaminen päinvastoin voivat tuoda lisää rahaa ja luoda sitä kasvun pohjaa.

Kiitoksia monista hyvistä ehdotuksista, mitä täällä nousi, uusista kärkihankkeista. Kiinnitin vain huomiota siihen, että SDP:n puheenvuorossa teillä kärkihankkeissanne osaaminen ja koulutus ei ollut lainkaan yhtenä kärkihankkeena, mitä pidän aika erikoisena tässä maailmantilanteessa, kun meidän pitäisi päinvastoin vahvistaa suomalaisten osaamista.

Vihreät totesivat — siellä oli hyviä ajatuksia — muun muassa, että digioppiminen ei ole vain sitä, että annetaan tabletti lapsen käteen, ja juuri tätä mieltä olemme myöskin me, ja

siitä syystä meillä on 2020-luvulla peruskoulun uudistus, johon käytetään 121 miljoonaa kaikkien näiden kärkihankkeiden sisällä. Siellä on uusi pedagogiikka, uudet oppimisympäristöt ja digitaalinen oppiminen — tällainen kolmen kokonaisuus, joka on tärkeä, jotta me pystymme päivittämään koulumaailmaa tulevaisuuden tarpeisiin. Siihen liittyy myöskin opettajien koulutuksen kehittäminen kauttaaltaan, ja meillä on käyttää kolmen vuoden aikana 50 miljoonaa euroa opettajien osaamistason nostamiseen. Tämä on ihan historiallinen tilanne, tällaista ei edellinen hallitus eivätkä sitä edellisetkään ole pystyneet tekemään. Hieno asia.

Tietenkin on totta, että koulutuspuolella meillä tehdään leikkauksia, jotka johtuvat näistä talouden reunaehdoista, jotka pääministeri tässä hyvin kuvasi. Mutta samaan aikaan meidän pitää pystyä uudistamaan toimintatapoja, ja se ei ole mikään pikkujuttu, vaan siitä on täysin kiinni Suomen tulevaisuus, ja sitä varten meillä on nämä kärkihankkeet.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mäntylä, 2 minuuttia.

15.30 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan edelliset ministeripuhujat jo mainitsivat tämän, että tässä on kysymys nimenomaan siitä, että me olemme tekemässä nyt pysyviä muutoksia. Ja miksi me niitä tarvitsemme ja teemme, niin juuri siksi, että meidän ei tarvitsisi tehdä rajuja, voimakkaita leikkauksia.

Mikä tässä nyt oikeastaan opposition osalta erityisesti SDP:n kohdalla kyllä ihmetytti, oli se, että en löytänyt yhdestäkään heidän kärkihankkeestaan mainintaa lapsista, en löytänyt mainintaa vanhuksista, omaishoitajista, (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) eli juuri niistä, joihin me olemme valmiita investoimaan. HYTE-kärkihankkeissa me panostamme 130 miljoonaa euroa nimenomaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Mutta ehkä te tämän korjaatte.

Sitten nousi tämä kotouttaminen esiin. Kyllä, sen eteen tehdään koko ajan valtavasti töitä. Sitä tehdään TEMissä, sitä tehdään STM:ssä. STM ja TEM tekevät nyt vahvasti töitä sen eteen, että me luomme Suomeen sellaisen kotouttamismallin, joka myöskin aidosti on tehokas. Tähän saakka meillä on ollut kotouttaminen, joka on johtanut siihen, että meillä on maahanmuuttajaryhmiä, joissa työllistymisprosentit ovat todella surkeat. Sitäkö me sitten haluamme jatkossa? (Välihuutoja)

Miksi täytyy tehdä maahanmuuton kustannusten selvitys? Juuri sen takia, että me tiedämme, mihin niitä rahoja käytetään. Ei voi olla niin, että me määrättömästi laitamme rahaa jollekin momentille ja me emme tiedä, mitä sillä rahalla tapahtuu.

Mitä sitten tulee nimenomaan sosiaaliturvaan ja perustuslaillisuuteen, niin ihmettelen, kuinka voidaan sanoa tietämättä edes, mitä me olemme tuomassa, minkälaista mallia, minkälaista esitystä, että se on perustuslain vastainen. Täytyy ymmärtää nämä realiteetit, missä me toimimme, mikä on meidän talouden kantokyky ja mihin meillä yksinkertaisesti on mahdollisuuksia. Tämä tilanne haastaa meidän koko sosiaaliturvajärjestelmän, meidän palvelujärjestelmän aivan uudella tavalla, ja meidän täytyy olla siihen valmiita myöskin silloin varautumaan.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan 1 minuutin mittaisilla vastauspuheenvuoroilla, niin mahdollisimman moni saa vuoron.

15.32 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Mäntylä, ikäihmisten kotihoidon kehittämiseen tähtäävä hanke on sinällään ihan hyvä, ja esimerkiksi perhehoito on ihan liian vähän käytetty hoitomuoto ikäihmisten hoidossa. Se sopii esimerkiksi monelle muistisairautta sairastavalle erinomaisesti. Myös omaishoidon kehittäminen on kannatettava asia. Mutta en voi olla ihmettelemättä, onko hallitus unohtanut, että myös tehostettu palveluasuminen ja ryhmäkotiasuminen ovat kotona asumista ja esimerkiksi monelle yksinäiselle muistisairaalle ainoa turvallinen mahdollisuus asua kodinomaisesti. Näitä niin sanottuja yhteisökoteja tulisi rakentaa lisää ja mahdollistaa siellä asuville oman näköinen elämä, mutta nyt hallitus on päättänyt leikata eläkeläisten asumistukea, ja se hankaloittaa näissä asumismuodoissa asumista, koska niissä asutaan vuokralla.

Toinen suuri ongelma on, että hallitus on päättänyt pienentää tehostetussa palveluasumisessa henkilöstömitoitussuosituksia. Tämä on todella paha virhe, sillä voidaksemme ylläpitää esimerkiksi muistisairautta sairastavien toimintakykyä (Puhemies koputtaa) ja estää heidän laitoshoitoon joutumisensa tarvitaan päivittäistä kuntouttavaa toimintaa, (Puhemies: Aika on täynnä!) ja liian pienellä henkilöstömitoituksella tätä ei voi toteuttaa.

15.34 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä pääministeri vetosi meihin kaikkiin ja yhteistyöhön siinä, että nyt pitää yhdessä uudistaa, niin sitten sekä hallituspuolueiden ryhmäpuhujat että sieltä hallituksen aitiosta muut ministerit ryhtyvät kyselemään ja ikään kuin ilveilemään näille meidän esityksillemme.

Kun pyydettiin konkreettisia esityksiä, otetaan esimerkiksi harmaa talous. Kysyn, pääministeri, oletteko valmis ottamaan harmaan talouden torjunnan yhdeksi kärkihankkeeksi ja oletteko valmis toteuttamaan edustajien Ihalainen ja Filatov tekemän harmaan talouden torjunnan toimenpidelistan 21 toimenpideohjelmaa, esimerkiksi ketjuvastaanoton käyttöönoton, alipalkkauksen kriminalisoinnin, henkilöstöpäiväkirjan palvelualoille, tilaajavastuulain laajentamisen ja niin edespäin. Oletteko valmis? Oletteko valmis toteuttamaan Rinteen aktivoivan työllistämisreformin, työllistämissetelimallin? Ja kun itse sanoitte, että kysymys ei ole leikkausten paikkaamisesta, ja juurihan te sanoitte, että Makeraan pitää laittaa lisää rahaa, koska sieltä rahat ovat loppuneet, (Puhemies koputtaa) niin oletteko valmis arvioimaan sen uudelleen? Eihän tämä nyt sovi siihen, mitä te sanotte, mitä näillä pitää hakea. Se on aiheuttanut paljon kritiikkiä. (Puhemies: Aika!) Oletteko valmis arvioimaan uudelleen? Kysymyksiä. [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle]

15.35 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kärkihankkeen tärkein tavoite on, niin kuin ministerit ovat täällä jo todenneet, uudistaa Suomea, löytää uusia mahdollisuuksia suomalaiselle työlle. Meillä on tänä päivänä lähes puoli miljoonaa ihmistä työttömänä. Se on äärettömän suuri määrä, ja se on se, joka meitä eriarvoistaa kaikkein eniten.

Me vietämme itsenäisyyden juhlavuoden 100-vuotisjuhlaa 2017, ja sen teemana on 100-vuotisjuhlavuosi tunnuksella "yhdessä". Hyvät puhemies ja kansanedustajat ja ministerit, kun kuuntelen tätä keskustelua, olen tosi surullinen. Täällä ei ole sellaista tahtotilaa, että me yhdessä ratkaisemme nämä ongelmat. Me elämme tällä hetkellä niin syvällä, että me emme tästä selviä, jos me emme puhalla yhteen hiileen. Siinä mielessä on tavattoman tärkeä asia, että me myöskin löydämme yhdessä sellaiset keinot työn tekemisen uudistamiseksi, palkkausjärjestelmän uudistamiseksi ja niin edelleen, joita tämä uusi aika vaatii. Toi-

vonkin, että sieltä työmarkkinapöydästä saamme ne ratkaisut, joita me tarvitsemme osana tätä Suomen uudistamista. Nyt edetään yhdessä, niin kuin juhlavuoden tunnus sanoo. (Eduskunnasta: Oikein!)

15.36 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että minäkään en kyllä puhuisi navettanäpertelystä. Tässä tilanteessa on aivan välttämätöntä kantaa huolta maatilojen kannattavuudesta, se on varmasti koko Suomen etu.

Mutta, rouva puhemies, pääministeri puhui siitä, että tässä nyt ei ole kärkihankkeissa kyse siitä, että paikattaisiin leikkauksia, ja siitä olen hieman eri mieltä. Olemme tuoneet vihreän eduskuntaryhmän omia esityksiä kärkihankkeiksi esille eilen. Siellä on paljon samaa kuin hallituksellakin. Hallituksen suunnitelmissa on leikata esimerkiksi Tekesin rahoja 95 miljoonaa, mutta kärkihankepaketissa sanotaan, että rahoitusta vain kohdennetaan uudelleen. Koulutuksesta leikataan vaalikauden aikana yhteensä 1,3 miljardia, kärkihankkeissa sinne lisätään 300 miljoonaa. Perustetaan kansallispuisto, mutta samaan aikaan leikataan (Puhmies koputtaa) luonnonsuojelurahat lähes tyystin. Puhutaan lapsipoliittisesta muutosohjelmasta, mutta samaan aikaan kasvatetaan päiväkotien ryhmäkokoja (Puhemies: Aika!) ja tehdään... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

15.38 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Näitten hallituksen kärkihankkeiden tarkoitus lienee lisätä kasvua, antaa meille uusia tuulia, jotta me nousemme entistä parempina. Sen takia minua ihmetyttävät helsinkiläisenä päätöksentekijänä nämä asumiseen, rakentamiseen ja pääkaupunkiseudun ja kaikkien kasvukeskuksien suurimpaan ongelmaan elikkä asumisen korkeaan hintaan liittyvät hankkeet. Tuntuu valitettavasti siltä, että hallituksessa ei ole tuntemusta pääkaupunkiseudun asumistilanteesta. Meidän suurin haasteemme tällä hetkellä on asumisen korkea hinta. Se on kaupunkiköyhyyden suurin syy, ja se on jo työllistymisen este pääkaupunkiseudulla.

Ne keinot, joita hallitus on kärkihankkeissaan meidän rakentamistilanteeseen ja asumistilanteeseen hahmotellut, eivät tuo ratkaisua. Otetaan esimerkkinä tulorajat Ara-asuntoihin. Mitä me säästämme siinä, että me joudumme luomaan uuden hallinnollisen byrokratian, joka kyttää kaikkien 60 000:n Helsingin vuokra-asunnoissa asuvan ihmisen tulotasoa ja tilannetta? Me tiedämme, että työmarkkinat muuttuvat enemmän ja enemmän pätkiksi. Joka kuukausi me käymme katsomassa ihmisen tilinauhaa, jotta hänelle voidaan kertoa, saako hän jatkaa enää omassa kodissansa.

15.39 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä Silvia Modigin asuntohuolesta. Meille on nyt ihan viime kuukausina tullut tuhansia ja tuhansia turvapaikanhakijoita. Oleskeluluvan saatuaan heillä on mahdollisuus siirtyä niille paikkakunnille, jotka he katsovat kannaltaan parhaimmiksi, ja he eivät sitten palaa lähtömaihinsa. Todennäköisimmät paikat ovat Helsinki ja pääkaupunkiseutu, Tampere ja Turku. Kysyn ministeri Tiilikaiselta, millä tavalla te näette, että tämä edessä oleva muuttoliike vaikuttaa asuntomarkkinoihin ja nimenomaan vuokra-asuntomarkkinoihin. Itse ainakin olettaisin, että kysyntä tulee kasvamaan ja se tulee näkymään vuokra-asuntojen hinnoissa ja sitten välillisesti esimerkiksi toimeentulotuen tarpeessa.

Opposition puolelta Päivi Räsänen esitti hyvän huomion tästä talousrikostutkimuksesta ja sen rahoituksesta. Tätä asiaa valtiovarainvaliokunnan jaostossa kyllä varmasti katsotaan suurennuslasilla, ja teemme parhaamme.

15.40 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri korosti mielestäni hyvin, kuinka nämä kärkihankkeet eivät luonteeltaan ole leikkausten paikkaamista. Ne ovat osa suurta suunnitelmaa, jota täällä on vähä vähältä esitelty, nimenomaan kasvua tukeva osa ja pidemmälle tulevaisuuteen katsova osa. Tässä suhteessa nimenomaan päivän puheenaihetta ajatellen opposition kritiikki on ollut varsin laimeaa ja tarkoituksena on selvästi ollut vain sekoittaa leikkaukset kärkihankkeisiin. Leikkauksista on puhuttu erikseen ja budjetista.

On myös mielenkiintoista, että kritiikki yhä myös täysin ohittaa Suomen budjettialijäämän monelta vuodelta, kansainväliset sitoumuksemme tämän alijäämän korjaamiseksi ja velkataakan riskit ylipäänsä. Kuitenkin myönteistä on se, että opposition omat kärkihankkeet kuulostivat monilta osin aivan järkeviltä, otsikkotasolla mielenkiintoisilta eivätkä mitenkään useassa tapauksessa hallitukselle vierailta vaan niitähän löytyy jo meidän omastakin ohjelmastamme. Näistä varmasti voidaan löytää jotain kehitettävää, kunhan vain keinoista sovitaan.

15.41 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tartun tähän ydinasiaan, minkä takia sosialidemokraatit eivät ole tyytyväisiä tähän kärkihankkeeseen: paljon enemmän viedään talouden kasvun eväitä leikkaamalla koulutuksesta, tutkimuksesta, tuotekehittelystä. Edustaja Terho, tämä on tämä ydinkysymys. Näin tapahtuu, ja te ette tätä asiaa kykene valkaisemaan. Sitten opetusministerille sanoisin kyllä ihan näin, että nyt ilkeilitte tarpeettomasti sosialidemokraattien ryhmäpuheen kohdalla. (Ben Zyskowicz: Taas!) Me kävimme demarien aloitteesta vajaat kaksi viikkoa sitten syvällisen, pitkän keskustelun koulutuspolitiikasta. Sitä paitsi meidän ryhmäpuheessa kyllä todettiin tämä välikysymys siinä yhteydessä, että Suomi tarvitsee vahvan perustutkimuksen, josta syntyy laaja innovaatioiden kirjo. Tämä on ydinkysymys, ja sen takia nolottaa, että te viette yliopistoilta...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Gustafsson, aika!

...tieteen sydämestä voimavarat, niin että Hesan yliopistossa 1 200 ihmistä on yt-neuvottelujen kohteena. Se ei ole fiksua.

15.42 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee sen, mitä pitää. Tilanne on sellainen, että tulee tehdä valintoja ja poisvalintoja ja mieluummin vahvistaa niitä vahvuuksia ja hakea uusia vahvuuksia. Selvää on, että tutkimuksen ja tieteen tulee jatkossakin olla se vahvuusalue Suomelle. Siellä luodaan sitä Suomen tulevaisuutta myös tulevaisuudessa. On hieno asia, että 300 miljoonaa kohdennetaan osaamiseen ja sieltä tulee vielä lisäksi 100 miljoonaa muista kärkihankkeista tutkimuksiin ja innovaatioihin. Erityisen iloinen olen siitä oivallisesta ratkaisusta, että meidän opettajien osaamiseen kohdennetaan 50 miljoonaa euroa. He ovat niitä meidän lasten ja nuorten jokapäiväisessä arjessa olevia tulevaisuudentekijöitä. Otetaan heidät mukaan opettajakoulutuksen kehittämiseen. He ovat oman arkensa parhaita asiantuntijoita.

15.43 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä olen vähän huolissani tästä niin sanotusta asumisen kärkihankkeesta. Nimittäin, arvoisa hallitus, tosiasia on, että te leikkaatte kohtuuhintaisten kotien tukea, te poistatte kokonaan nuo-

riso- ja opiskelija-asunnoilta valtion tuen, te leikkaatte kotien peruskorjausrahoista ja lopetatte tykkänään lähiöiden tukemisen. Aikamoinen leikkauslista, niin että enpä tiedä oikein, minkälaista kärkeä tai kehittämistä tällä saralla on. Kun asumisesta puhutaan, niin puhutte myös normien purusta. Turhat normit pois, olen samaa mieltä, laatu säilytettävä. Mutta arvoisa ministeri Tiilikainen, energiatodistus, voisiko se olla vapaaehtoinen vanhoilla omakotitaloilla? Tätä ministerinä ajoin kovasti, ja nyt olen kuullut Omakotiliitosta paljon huolta siitä, että ilmeisesti tässä valmistelussa ollaan nyt siinä vaiheessa, että tätä normin purkua tältä osin ei välttämättä automaattisesti ole tulossakaan.

15.44 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talouskasvun esteinä ovat nopea velkaantuminen, heikko työllisyys ja kehno kilpailukyky. Ne estävät investointeja, uusien yritysten syntymisiä ja uusia yrittäjiä. Siksi ei kannata ampua haulikolla, vaan pitää ampua kiväärillä. Pitää löytää ne mahdolliset tartuntakohdat. Sen tähden tarvitaan kärkihankkeita. Esimerkiksi kasvua ei yksin ratkaista sillä. Harmaan talouden selvittäminen on erittäin tärkeä asia, mutta vaikka voimavarat pistettäisiin harmaan talouden selvittämiseen, sillä ei saada aikaan kasvua. Sen tähden pitää valikoida, käyttää resurssit ja voimavarat, löytää muutama kärkihanke ja kohdistaa ne niin. Sillä saadaan aikaan investointeja yrityksiin ja työllisyyttä.

15.45 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä harmaa talous. Edustaja Kalli aloitti puheenvuoronsa sillä, että koska julkinen talous on niin paljon alijäämäinen, niin se on kilpailun este. Kyllä harmaan talouden torjunta nimenomaan pyrkii tukkimaan sen verovuodon, joka heikentää julkisen talouden kestävyyttä. Eikä siinä vielä kaikki. Kyllähän kasvun kannalta reilu kilpailu on aivan olennainen osa, ja silloin on oleellista, että me täällä teemme kaikkemme sen eteen, että yrityksillä on suhteessa toisiinsa reilut kilpailuedellytykset. Ja minä kysyn nyt, kysyin jo aikaisemmin pääministeriltä, oletteko valmiita ottamaan harmaan talouden torjumisen yhdeksi kärkihankkeeksi? Oletteko valmiita toteuttamaan SDP:n esittämän tiekartan 21 kohdan ohjelman? Kysynpä nyt Kallilta, oletteko valmis kriminalisoimaan alipalkkauksen, joka toisi reilua peliä eri yritysten välille ja laittaisi vilunkipelaajat kuriin. Oletteko valmiita?

15.46 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis en vähättele harmaata taloutta. Harmaa talous on asia, joka pitää saada kuntoon, ja se on ollut jo useamman vaalikauden aikana oppositiossa olevien eri puolueiden kärkihanke. Jokaisessa vaihtoehtobudjetissa on satsattu satoja miljoonia harmaan talouden torjuntaan. Eli ei nyt kannata enää jatkuvasti turvata siihen, että harmaan talouden torjunnalla Suomen talouskasvu saadaan aikaan. Sen tähden pitää löytää uusia kärkihankkeita, jotka vakuuttavat markkinoita, jotka lisäävät investointikykyä ja synnyttävät uutta työtä ja työllisyyttä.

15.47 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että hallitus on ottanut biotalouden ja uudistuvat ratkaisut mukaansa, mutta on pakko todeta kyllä edustaja Kallille, että nyt kannattaa katsoa toimenpiteitä ja tavoitteita ja peilata niitä keskenään. Kuinka me voimme saada uusiutuvista ratkaisuista, puhtaista ratkaisuista ja biotaloudesta irti sen, jos me samalla leikkaamme korkeakouluilta, me leikkaamme Tekesin rahoituksesta ja pisteenä i:n päälle Luonnonvarakeskukselta, joka on keskittynyt juuri biotalouden tutkimukseen ja kehitykseen, viedään rahoitusosuudesta 25 prosenttia? (Jari

Leppä: Se oli viime kaudella!) Samalla kertaa te sitten puolustelette tavallaan sitä ratkaisua, että ollaan siirretty rahoja Akatemian käyttöön. Mutta jos hallituksessa ministerit katsoisivat, Akatemian puolella ei ole aloitettu yhtään tutkimusprojektia, joka keskittyisi biotalouteen ja uusiutuviin. Ottakaa käyttöön esimerkiksi cleantechin edistäminen siten, että te luotte markkinat kysynnälle (Puhemies koputtaa) ja annatte esimerkiksi vaikka kaksinkertaiset poisto-oikeudet puhtaamman teknologian käyttöön ottaville yrityksille.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi edustaja Kivelä, ja sen jälkeen pari ministeripuheenvuoroa.

15.48 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin paradoksaaliselta kuin se tuntuukin, tämä kärkihankkeisiin kirjattu korkeakoulujen, yliopistojen yhteistyö on osaltaan pelastamassa sivistysyliopistoinstituution esimerkiksi sillä tavoin, että kun yliopistot tekevät tiiviimpää yhteistyötä eri oppialojen kesken, järjestetään yhteisiä tohtorikouluja ja näin edelleen, niin monitieteellisyys laajenee, ja tämä palvelee juuri tätä tieteen rikasta moninaisuutta, sivistysyliopistoihannetta. Mutta samaan hengenvetoon suhtaudun kyllä kriittisesti tähän hokemaan digitalisaatiosta. Pahimmillaan siitä tulee vain konsulttidemokratiaa, mikäli ei koordinoida. (Puhemies koputtaa) Julkinen sektori on täynnä esimerkkejä siitä, miten julkista it-sektoria on jymäytetty, kun kenttä on ollut bisnekselle vapaa.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi pääministeri, sitten ministerit Tiilikainen ja Rehn. Pääministerille riittää 1 minuutti. (Naurua)

15.50 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nopeasti muutama vastaus. Ensinnäkin sote-uudistus. Ihmettelen, että täällä edelleenkin kyseenalaistetaan, vaikka viime kaudella yhdessä sovittiin, että se perustuu kuntia suurempiin toimijoihin. Minun mielestäni meidän pitäisi palata tähän yhdessä sovittuun ja jatkaa siitä. Sama koskee kuntien tehtäviä. Edellisen hallituksen ohjelmassa oli miljardilla karsia kuntien tehtäviä. Nyt se on meillä edessä, me teemme senkin yhdessä. Edustaja Kantola täällä nosti tulevaisuuden kunnan. Eikö se ole juuri se, mitä te olette vaatineet, että parlamentaarisesti mietitään, mikä on tämän uudistuksen jälkeen kuntien tehtävä?

Harmaan talouden torjunnasta: Minulle on vakuutettu, että meillä on riittävät voimavarat harmaan talouden torjumisen jatkamiseen. Jos ei ole, niin siihen täytyy puuttua.

Rahoituksesta täällä kysyttiin. Emme todellakaan ole myymässä kansallista omaisuutta sillä tasolla kuin viime kaudella tehtiin, vaan me teemme sen erittäin harkitusti ja tuomme helmikuussa siitä eduskuntaan suunnitelman, miten se tehdään. — Tässä se minuutti meni. (Naurua)

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

15.51 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro):

Kiitos, arvoisa puhemies! Kaavoitusta ja rakentamista sujuvoitetaan, se edistää rakentamisen määrää. Kohtuuhintaista rakentamista edistetään avaamalla uusia mahdollisuuksia uusille toimijoille, luomalla uusi kymmenen vuoden välimalli, ja näistä kohdekohtaisista ra-

joituksista ollaan valmiita joustamaan sitten siellä rajoitusajan loppupäässä, mikäli se vapautuva pääoma sijoitetaan uuteen tuotantoon. Hyvin konkreettisia toimia. MAL-sopimuksia suurilla kaupunkiseuduilla jatketaan.

Jos hypätään sitten tänne maatalouden ja metsätalouden puolelle, mistä myös on esitetty kysymyksiä. Olen kuvitellut, että sosialidemokraatit haluavat tähän maahan investointeja. Maatilatalouden kehittämisrahaston pääomittamisella varmistetaan EU:n maatalouspolitiikan tarjoamien investointimahdollisuuksien täysimääräinen käyttö, ja nuo 50 000 maatilaa investoivat vuositasolla miljardin. Se on enemmän kuin koko metsäteollisuuden vuotuiset investoinnit. Tämänkaltaista investointia ei pidä tässä talouden tilanteessa vähätellä.

Mitä tulee metsävarojen parempaan käyttöön, 15 miljoonaa kuutiota lisää puuta metsistä luo hyvinvointia, työtä, yrittämisen mahdollisuuksia koko maahan. Haluamme vauhdittaa puumarkkinoita mahdollistamalla metsätilojen sukupolvenvaihdoksen ja parantamalla sähköisen metsätiedon ajantasaisuutta ja tarkkuutta. Tutkimus- ja kehityspanoksia suunnataan siten, että uusia tuotteita kehittävät yritykset saavat sitä kautta tukea. Tämänkaltaisilla konkreettisilla toimilla luodaan mahdollisuuksia uuteen työhön ja kasvuun biotalouden vahvoista resursseista lähtien.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Rehn, 2 minuuttia.

15.53 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreiden suunnalta on kuultu vastuullisia ja uudistushenkisiä puheenvuoroja energiapolitiikasta, viittaan edustaja Niinistöön ja Parviaiseen. Hallituksen kärkihankkeet nojaavat tältä osin hallitusohjelmaan eli siihen, että täytämme kansainväliset ilmastovelvoitteet, nostamme uusiutuvan energian osuuden yli puoleen ensi vuosikymmenellä ja lopetamme kivihiilen polton ja puolitamme öljyn hyödyntämisen Suomen energiataloudessa. Oletan, että jaamme nämä tavoitteet kestävän energiatalouden osalta.

Edustaja Niinistö viittasi Fennovoimaan, jonka osalta työ- ja elinkeinoministeriö hylkäsi Migrit-yhtiön, koska se ei täyttänyt kotimaisuusehtoa. Toimimme täysin eduskunnan päätösten ja oikeuskanslerin tulkinnan mukaisesti, jossa oli kaksi olennaista parametriä: se, että on täytettävä 60 prosentin tosiasiallinen kotimainen omistus, ja se, että voidaan ottaa uudet, sitoutuneet omistajat huomioon valtioneuvoston päätökseen asti. Ilmaantui sitoutuneita suomalaisia omistajia, ja ehdot täyttyivät, prosessi jatkuu, ja seuraavaksi edessä ovat ydinjätehuoltoon ja ydinturvallisuuteen liittyvät kysymykset seuraavan kahden vuoden aikana.

Edustaja Parviainen halusi nopeuttaa uusiutuvan energian tukijärjestelmän käsittelyä. Olen ymmärtänyt, että oppositio paremminkin korostaa sitä, että ei pidä hötkyillä. Emme hötkyile tässäkään, valmistelemme huolellisesti osana kansallista energia- ja ilmastostrategiaa ja tuomme ensi vuoden mittaan selontekona eduskunnalle tämän asian osalta. Sitten voimme yhdessä antaa vauhtia kestävälle, vihreälle taloudelle. (Välihuutoja)

Vielä päätteeksi, rouva puhemies, edustaja Harakan ensimmäiseen puheenvuoroon haluan todeta, että on hyvin mielenkiintoista, että SDP:n edustaja Harakka, entinen alkiolaisrihtniemeläinen, vetosi luottoluokituslaitoksiin korkeimpana auktoriteettina nimenomaan samalla viikolla, kun Italian demarihallitus on haastamassa luottoluokittajat Standard & Poor'sin ja Fitchin oikeuteen. Onpa aikoihin eletty, ei tällaista olisi tapahtunut Tannerin eikä Koiviston aikaan. (Hälinää)

15.56 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isona kuvana näyttäytyy siltä, että hallitus on kehittänyt kärkihankkeilla ja leikkauksillaan tämmöisen uuden kiertotalouden, jossa leikataan 10 yksikköä pysyvästi ja tilalle annetaan yksi yksikkö tilapäisesti. Näistä kärkihankkeista osa on sinällään hyviä ja kannatettavia kokonaisuuksia, mutta niitäkin varjostaa vaatimaton rahoituksen kokonaisuus. Se saattaa nämä hankkeet sirpaleisiksi, ja niitten vaikutus saattaa hiipua, ja tästä syystä olisi tärkeätä kyllä tässä yhteydessä myöskin saada tarkempaa kuvaa hallitukselta näitten kärkihankkeitten rahoituksesta. Ymmärrän kyllä, että te olette valmistelemassa selvitystä, mutta kyllä minun mielestäni tässä tilanteessa, kun esitellään hankkeita, joittenka vaikutuksia me kuvaamme merkityksellisiksi, merkittäviksi, olisi tärkeätä se, että se rahoituskin olisi tiedossa. Nyt meillä on tiedossa suurin piirtein ensi vuoden osalta rahoitus, mutta ei sen pidemmälle.

15.57 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselle täytyy puhua sitä kieltä, jota hallitus ymmärtää. Hallitushan pomppaa aina metrin ilmaan, kun luottoluokituslaitos saapuu Suomeen tekemään arvioita, mutta tästä arviosta, jossa Standard & Poor's todella totesi täysin yksiselitteisesti, että tämä kasvupaketti ei tuo kasvua, te kyllä vaikenitte.

Nyt on myöskin todella syytä paneutua tähän alijäämään, joka nostettiin esille, ja ei riitä, pääministeri Sipilä, että tuotte helmikuussa tämän jo nyt mainostamienne hankkeiden rahoituksen esiin, sillä kärkihankkeet katsotaan EU:n silmissä valtion menoiksi, myyntituloja ei katsota tuloiksi eikä ylisuuria osinkoja. Näin ollen hallitus kasvattaa alijäämää entisestään. Itse asiassa juuri tällä hetkellä Suomen alijäämä on paremmassa kunnossa kuin viime vuonna, kiitos tuon parjatun edellisen hallituksen, mutta nyt te tietoisesti kasvatatte alijäämää näillä hankkeilla. Teidän täytyy antaa tästä rahoituksesta selvitys paljon aikaisemmin.

15.58 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koska hallitus itse vetoaa jatkuvasti EU:n budjettikuriin päätöstensä taustalla, niin tahdon tietää, kuten edustaja Harakka juuri äsken, miten hallitus aikoo rahoittaa kärkihankkeet EU:n budjettikurin puitteissa. Koska pääministeri oli viime kaudella oppositiojohtajana niin ystävällinen, että neuvoi hallitusta, niin tahdon hieman neuvoa myös teitä. Kuten Harakkakin tuossa edellä hieman mainitsi, niin kansantalouden tilinpidossa kärkihankkeiden menopuoli kyllä kirjautuu mutta tulopuoli ei, nämä omaisuustoimet lasketaan tulojen sijaan osinkojen osalta pääoman palautukseksi ja kirjataan rahoitustaloustoimen sarakkeeseen ja omaisuuden myynti lasketaan käteiseksi rahaksi. Tuloa ei siis kirjanpidollisesti synny, joten EU:n budjettikurin tavoitteet paukkuvat. Miten ratkaisette tämän yhtälön?

15.59 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Biotalous on yksi keskeisiä Suomen tulevaisuuden kärkihankkeita. Hallitus panostaa näihin. Kyllä näillä kärkihankkeilla on tarkoitus kääntää ja uudistaa tätä Suomea oikeaan työllistävään, yrittävään suuntaan. Se on koko ajan lähtökohta. Valtiontalouden tasapainottaminen on yksi tärkeä asia, mutta samalla pystytään panostamaan uusiin asioihin.

Ihmetyttää kyllä, kun kuuntelee erityisesti ehkäpä nyt sitten cityvihreiden mielipiteitä biotaloudesta. Biotaloushan on hyvin laajakatseinen, hyvin koko Suomea kantava asia aina lääketuotantoon saakka. Miljardi-investointi tällä hetkellä Keski-Suomessa Äänekoskella on yksi biotalouden huippuesimerkki Suomessa. Kuinka paljon tällaisia lippulaivoja Suo-

meen voi syntyä, jotka myös vetävät osaltaan biotaloutta eteenpäin? Ei se ole yksistään navetoiden rakentamista, josta puhuminen minunkin mielestäni on halveeraavaa, kun puhutaan Suomen keskeisestä elintarviketaloudesta. Biotalous pitää nähdä kokonaisuudessaan, ja tässä suhteessa se on ehkäpä aivan ykköskysymys tässä hallituksen kärkihankekokonaisuudessa.

16.00 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, mistä cityvihreistä edustaja tässä edellä puhui, kun vihreiden edustaja Halmeenpää juuri Kalajoelta tuossa kehui sitä, kuinka myös maatalouden uudisinvestointeihin on panostettava. Mutta olennaista olisi tunnistaa se, että tässä kärkihankeyrityksessänne on paljon hyvääkin, mutta jotta ne uudistavat niin meidän maatalouttamme, metsätalouttamme kuin muitakin elinkeinoelämän sektoreita, pitää pystyä olemaan uusia korkeamman jalostusarvon tuotteita, uusia ratkaisuja, joilla ratkaistaan ympäristöongelmia, saadaan sellaisia ratkaisuja, joita maailma kysyy, esimerkiksi biotaloudessa se, että saadaan lanta hyödynnettyä, päästään syksyn lantaongelmasta, siitä, että on vaikea levittää pelloille kaikkea lantaa, mikä tulee, ja voidaan sillä tuottaa vaikka biokaasua. Näistä ympäristö ja maatalous molemmat kiittävät. Huoli on se, niin kuin esimerkiksi VATTin ylijohtaja on sanonut, että hallituksen kärkihankkeet eivät katso riittävästi eteenpäin tässä kiertotaloudessa ja uusien ratkaisujen käyttöön ottamisessa. Ei tueta vanhaa rakennetta vaan uudistetaan näitä aloja niin, että ne luovat lisää hyvinvointia. Miten vastaatte tähän kritiikkiin? (Eduskunnasta: Hyvä kysymys!)

16.01 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täällä opposition tehtävä on paljastaa se, että hallitus ensin leikkaa kymmenen ja sitten palauttaa yhden. On hyvä, että tässä keskustelussa tämä totuus paljastuu. Otan yhden esimerkin koskien Tekesiä. Hallitus ottaa Tekesiltä ja sitten palauttaa pikkasen. Mikä on lopputulos? Digitaalisuuden osalta miinus 45 miljoonaa, cleantechin osalta miinus 19 miljoonaa. äsken edustaja Rossin mainitseman biotalouden osalta miinus 5 miljoonaa ja terveys- ja hyvinvointiosion osalta miinus 11 miljoonaa. Nämä ovat niitä hallituksen mainitsemia painopistealueita, joihin halutaan satsata. Lopputulos on miinusmerkkinen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi, arvoisa pääministeri: Kempeleellä, jos on mahdollista nettomittarointia, saadaan hyötyä esimerkiksi aurinkopaneeleilla verkkoon palautetusta sähköstä sähkölaskussa. Hoitakaa, arvoisa pääministeri, että se tulee mahdolliseksi pian koko maassa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikaiselta 1 minuutin vastaus.

16.02 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa edustaja Niinistö niin kuin moni muukin vihreitten edustaja on puhunut aivan oikeasta asiasta täällä eli Suomen uudistamisesta ja kiertotalouden, biotalouden, puhtaitten ratkaisujen kehittämisestä sillä tavalla, että niillä pystytään ratkaisemaan näitä maailman isoja pulmia eli puhtaan ruuan, veden ja energian puutetta. Juuri tästä on kyse. Juuri tästä on kyse, tutkimus- ja kehityspanoksiin suuntaamisesta, demonstraatiohankkeista, referenssikohteiden rakentamisesta tälle saralle.

Kiertotaloudessa otan esille juuri tuon lannan entistä paremman hyötykäytön, mistä hyötyvät niin viljelijä kuin ympäristökin, sekä teollisuuden sivuvirtojen hyödyntämisen,

yhdyskuntajätteiden entistä paremman kierrätyksen, kiertotalouden, taloudellisen pohjan ja työllisyyden vahvistamiseksi. Juuri tätä hallitus haluaa voimakkaasti olla ajamassa.

16.03 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi hallituksen kärkihankkeista on hyvinvoinnin ja terveyden kärkihanke. Kuten juuri kuulimme, kärkihankkeet ovat juuri sysäys muutokseen. Jos mietitään todellisia mahdollisuuksia Suomessa, jotka ovat vielä käyttämättä, niin ne aika paljon tuonne terveyden edistämisen saralle liittyvät. Luvuissa esimerkiksi alkoholin takia Suomessa menetetään vuosittain 5—12 miljardia euroa ja liikuntaa lisäämällä voitaisiin vähentää tutkimusten mukaan jopa pelkästään terveysmenoista 2 miljardia euroa. Sairaala on rauhan aikana maailman vaarallisin paikka, on eräs juuri eläkkeelle lähtenyt lääkäri todennut. Olenkin iloinen, että tämä terveyden edistäminen tulee olemaan vahvasti hallituksen ohjelmassa mukana, ja pidetään meidät sairaalasta poissa. Erittäin hyviä hankkeita Suomessa jo on, esimerkiksi "Voimaa vanhuuteen" ja Mikkelin "Täydellinen liikuntakuukausi". Otetaan näistä mallia ja otetaan nämä koko Suomeen käyttöön.

16.05 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien alkupuheenvuorossa pisti korvaan varsinkin tämä, että käytiin maaseudun ihmisiä vastaan. Tuli sellainen olo, että eivätkös omavaraisuus ja kotimaisen ruuan tuotanto ole sosialidemokraateille ollenkaan tärkeitä asioita. (Jukka Gustafsson: Siinähän lainattiin Timo Soinia!)

Mutta onneksi osaamiseen ja koulutukseen myös laitetaan 300 miljoonaa, ja se on hyvä asia. Ammatillisen koulutuksen reformin mukaan lisätään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista, ja se on erittäin tärkeä asia. Mutta miten me saamme yritykset tähän mukaan? Me tarvitsemme valtavan määrän yrityksiä tähän yhteistyöhön. Kuinka se onnistuu?

Liikkuva koulu -hanke on todella vihdoin tulossa, ja se on hieno asia. Koulurauhaa se edistää, samoin nuorten ja lasten hyvinvointia ja terveyttä. Mutta kysyisin vielä: onko muita asioita, joilla saadaan koulurauhaa lisää ja siihen edistystä? Nimittäin luokkakoot tulevat todennäköisesti suurenemaan, vaikka se on kunnista kiinni.

16.06 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Elävä maaseutu on tärkeä asia, mutta vähintään yhtä tärkeää tässä tilanteessa on se, että pidämme huolta kasvavista kaupunkiseuduistamme, ja tähän liittyen on erittäin hyvä, että yksi kärkihankkeista kehittää tätä maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuskulttuuria ja uudistaa sitä. Meillä on maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksia aika ajoin moitittu siitä, että ne ovat tehottomia, ja olisinkin kysynyt nyt asianosaiselta ministeriltä, miten näitä toimintatapoja on tarkoitus tässä uudistaa. Minkälaisia keppejä ja porkkanoita mahdollisesti on tulossa, ja missä vaiheessa nämä neuvottelut MAL-alueilla tällä hetkellä ovat?

16.07 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä on tämä navettasitaatti noussut monessa puheenvuorossa esille, niin täytyy muistuttaa, että se oli lainaus keskustan entisen kansanedustajan Kauniston puheenvuorosta. (Ben Zyskowiczin välihuuto)

Mutta, arvoisa puhemies, kotikaupunkiani Joensuuta on tituleerattu Euroopan metsäpääkaupungiksi. Se johtuu siitä, että siellä on paljon osaamista, siellä on koulutusta, siellä on tekemistä. Siellä on myös Euroopan metsäinstituutti EFI. Nyt hallitus on leikkaamassa

EFIn perusrahoituksesta, joka on noin miljoona euroa — pysynyt 20 vuotta samana — 40 prosenttia eli 400 000. EFIllä on toimipisteitä 24 maassa Euroopan alueella, Malesiassa ja Kiinassa. Eikö tämä voisi toimia aivan erinomaisena vientiponnistelujen osana, kun me lähdemme viemään näitä hienoja biotalouteen liittyviä biotuotteita maailmalle? Nimittäin...

Puhemies Maria Lohela: Aika on jo täynnä.

...tässä on sellainen asia, että hallitus potkaisee omaa metsäjalkaansa, jos tämä budjettivähennys tapahtuu.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Kontula ja Laukkanen ja sitten ministerit Lindström, Vehviläinen ja Rehula.

16.08 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen todella iloisesti yllättynyt siitä, että pääministeri Sipilä ilmoittaa olevansa kiinnostunut kuulemaan lisää mahdollisuudesta lyhentää työpäivää kuuteen tuntiin, kuuteen tuntiin palkkaa alentamatta. Meillähän on viime aikoina kuulunut aika paljon Göteborgista hyviä uutisia vastaavasta kokeilusta siellä. Työnantajan puolella se teho, mikä siitä on tullut, on tullut muun muassa työtehon kasvun myötä ja työhyvinvoinnin parantumisesta sekä siitä, että tauot järjestyvät eri tavalla. Porsche Saksassa on toteuttanut 34-tuntista työviikkoa jo jonkin aikaa hyvällä menestyksellä palkkoja laskematta.

Mielelläni kerron tästä asiasta enemmänkin ajan kanssa. Kun hallitus on nyt paljon puhunut näistä erilaisista kokeiluista ja kokeilukulttuurin lanseeramisesta, niin tämä jos mikä olisi semmoinen asia, jota Suomessa kannattaisi kokeilla. Se olisi juuri sitä rohkeutta ja reippautta, mitä pääministerikin avauspuheenvuorossaan kuulutti.

16.09 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Täällä pääministeri kyseli sotesta, että miksi, kun siitä on sovittu, nyt sitten tätä asiaa vielä halutaan uudestaan keskustella. Soten tilanne on se, että nämä suuralueet ovat joillakin alueilla niin suuria. Esimerkiksi Uudenmaan, pääkaupunkiseudun alueella tämä uusi yhtiömuoto, jossa se toteutettaisiin, tarkoittaisi yhtiötä, jossa on 65 000 työntekijää. Kun nämä kaikkien kaupunkien omaisuudet laitetaan yhteen, niin siitä omaisuuden arvon sopimisesta ei kyllä tällä vuosikymmenellä tule mitään, kun pelkästään ammattikorkeakoulujen yhdistämisessä pääkaupunkiseudulla omaisuuden arviointi kesti kuusi vuotta. Pääministeri, kyllä nämä ovat isoja asioita, ja näistä pitää voida keskustella.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 2 minuuttia.

16.10 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskityn nyt tässä puheenvuorossani pelkästään tähän kotouttamiseen, koska se on täällä noussut niin paljon esille. 12. päivä elokuuta minulle tuotiin laskelmat ja toimenpide-ehdotukset liittyen senhetkiseen tilanteeseen, ja ne laskelmat perustuivat 10 000:een turvapaikanhakijaan. Nyt me puhumme 50 000:sta. Täällä on pikkusen ollut aistittavissa sellaista virtaa, että miksi hallitus ei tee mitään. Hallitus tekee aivan varmasti kaikkensa.

Ministeri Mäntylän puheenvuorossa jo viitattiin siihen, että STM:n ja TEMin yhteistyö on tässä saumatonta. Se yhteistyö on ihan jokaisen ministeriön kanssa. Tämä on niin valtava haaste, että tähän täytyy vastata paitsi hallituksen, opposition, järjestöjen, yrityselämän, kaikkien. Kaikkien osapuolten pitää olla tässä mukana. Sen takia me olemme miettineet monenlaisia toimenpiteitä tähän kotoutumisen alkuun, sitten kotoutumiseen, työllistymiseen ja kaikkeen, koko tähän ketjuun. Me emme tietenkään vielä tiedä, riittääkö tämä. Veikkaan, ettei riitä. Me tarvitsemme uutta ajattelua, ja sen pitää olla radikaalia, tarvitaan nopeita toimenpiteitä. Sen takia olen peräänkuuluttanut myös niitä vaihtoehtoja ja ratkaisuja myös oppositiolta, ja sieltä on tullut. Tämä on semmoinen savotta, että me emme tästä selviä yksin. Tulin maanantaina Luxemburgista. Siellä oli EU-ministerikokous, työ- ja sosiaaliministerien kokous, ja monessa puheenvuorossa tuotiin esille se seikka, että tämä on vasta alkua. Me olemme nyt vastaamassa tähän haasteeseen, joka meillä nyt on. Me emme tiedä, mitä on ensi vuonna ja näin poispäin. Meidän pitää luoda ihan uusi järjestelmä, tämä nykyinen ei tähän riitä vastaamaan. Toivon tosiaan, että kaikki ovat tässä mukana.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Vehviläinen, 2 minuuttia.

16.12 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän kokeilutematiikkaan, jonka koordinaatio on minulla vetovastuulla hallituksessa: Täällä on tullut tämä perustuloasia esille. Sen asiallista valmistelua vetää ministeri Mäntylä, mutta sitten annamme muuten myös minun puoleltani tähän kokeilumallin etsimiseen apuja, ja lähiaikoina myös tämän perustulon osalta pystytään kertomaan, kuka ja mikä rupeaa tekemään tätä kokeilumallia. Totean sen, että kokeilutoiminnasta ei ole tarkoitus tehdä vain hallituksen juttua, vaan me teemme myös parlamentaarisen neuvottelukunnan tähän kokeilutoiminnan edistämiseen. Sitten toinen asia vielä kokeiluihin. Olen puhunut aika paljonkin ministereitten Sanni Grahn-Laasonen, Rehn, Lindström ja Mäntylä kanssa siitä, että me voisimme ottaa jonkun erityisen teeman myös vielä tänne kokeilutoiminnan puolelle, jossa käännettäisiin kaikki kivet ja kannot, ja se erityinen teema on työ, työllistyminen ja yrittäjyyteen meneminen. Tässä, kuten ministeri Lindström sanoi, myös tämä kotouttaminen ja maahanmuuttajat olisivat ehdottoman tärkeä ryhmä. Ajattelen niin, että meidän pitää työvoimapolitiikan puolella kääntää kaikki kivet, jotta saadaan uusia ideoita käyttöön.

Sitten toinen vetovastuullani oleva asia, jota täällä on sivuttu, on kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsiminen, ja niin kuin me kaikki tässä salissa tiedämme, myös kaikki nykyiset oppositiopuolueet ovat sitoutuneet tähän miljardin euron tavoitteeseen. Minä otan mielelläni vastaan niitä ehdotuksia teiltä, ja te voitte vaikka sen oman vaihtoehtobudjettinne yhteydessä kertoa niitä keinoja, millä tavalla näitä tehtäviä ja velvoitteita voidaan karsia. Pyysimme kunnilta myös ehdotuksia. Kunnat kertoivat 30.9. mennessä lähes 250 ehdotusta. Huomenna tulemme niistä myös tiedottamaan, minkälaisia ehdotuksia tehdään. Mutta kannattaa hakea yhteistyötä niissä asioissa, joissa meillä on yhteiset tavoitteet, ja kuntien tehtävien ja velvoitteiden osalta sellainen tavoite on.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Rehula, 2 minuuttia.

16.14 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla on ollut eiliseen talousarviokeskusteluun ja tämänpäiväiseen kär-

kihankekeskusteluun liittyen sellainen käsitys, joka on ollut voimassa vuosikausia, että meillä on puolueista riippumatta laaja yksituumaisuus siitä, että ensinnäkin sosiaali- ja terveydenhuolto integroidaan, tulee sote ja perustaso ja erityistaso ovat yhdessä. Samoin viime vuosien kokemusten ja yhteisen tekemisen jälkeen minulla on ollut sellainen käsitys, että meillä kaikilla on valmius irrottaa sosiaali- ja terveydenhuollon vastuu kuntapohjasta kuntakoosta riippumatta. On hyvä, että tulee valaistumista tässäkin asiassa. Me emme siis olekaan yksituumaisia enää siitä — mielenkiintoista, tähän asti olemme olleet. Tämä on se valmisteluprosessi, jota on yhdessä tähän asti viety eteenpäin: irrotetaan kuntapohjasta, yksikään kunta ei jatkossa tässä maassa vastaa siitä, miten sote-palvelut asukkaille on järjestetty.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, kärkihankeperusidea. Täällä esimerkiksi edustaja Uotila sanoi, että nyt totuus paljastuu. Totuus paljastuu lukemalla asiakirja, jossa hallituksen kärkihankkeita esitetään. Tavoitteena on nimenomaan saada yhdestä eurosta enemmän irti, tehdä joitakin asioita toisin.

Lapsi- ja perhemuutosohjelma: pyörää ei tarvitse keksiä uudestaan, mutta esimerkiksi lapsiperheiden palvelut tarvitsevat uuden sisällön — yhdestä eurosta enemmän irti pysyvällä tavalla.

Ikääntyvän väestön palvelujen osalta me olemme tilanteessa, että meillä on tietty määrä euroja käytettävissä budjetista, ja nyt on tavoite tehdä sillä yhdellä eurolla enemmän. Me tarvitsemme muutosohjelman siihen, miten ihan oikeasti siellä kotona voi turvallisesti asua. Edellinen hallitus jätti 270 miljoonan euron piikin auki, jota nyt yritetään täyttää esimerkiksi löytämällä vanhusten kotipalveluihin ihan uutta sisältöä. (Eero Heinäluoma: Ei ole helppoa teillä!)

16.16 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä hallitus! Täytyy näin uutena edustaja ehkä ihmetellä hieman tätä toimintatapaa ja kulttuuria täällä. Olen ajatellut, että lähinnä tuloksia pitäisi kehua eikä niinkään suunnitelmia, eli toivottavasti sitten näistäkin tuotte meille jonkinlaisia arvioita.

Täällä on monessa puheenvuorossa toistettu kotoutumisen merkitystä. Myös ministeri Lindström käytti siitä hyvän puheenvuoron. Mitä jos toimisittekin nyt ajassa, tässä hetkessä ja nyt ja päättäisitte, että teillä olisi yksi ainoa kärkihanke ja se olisi pakolaisten kotoutuminen? Uskon, että se olisi riittävän kunnianhimoinen ja se olisi tässä hetkessä, koska kuten hyvin tiedetään, niin keväästä tämä tilanne on muuttunut hyvin paljon, vai onko niin, että olette valitettavasti näiden omien kärkihankkeidenne vankeina? Tätä en toivo.

16.17 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Razmyar ei varmaankaan muista sitä, että edellisellä kaudellahan meille tuotiin sisäministeriön toimesta tällainen "Maahanmuuton ja kotouttamisen suunta 2011—2014", ja kyllä hämmästyttää, miksi ihmeessä sitä ei eduskunnassa käsitelty. Perusteluksi annettiin, että kausi oli niin kiireinen, että tällaista äärettömän tärkeää selvitystä, missä oli paljon tietoa siitä, missä Suomessa mennään ja mihin meidän pitäisi mennä, silloinen hallitus ei kyennyt tuomaan eduskunnan käsittelyyn. Minusta se on äärettömän harmillista, koska nyt meillä on tilanne tämä, että me joudumme aloittamaan hyvin puhtaalta pöydältä, mitä me oikein tekisimme. Siinä mielessä kärkihankkeet ovat erittäin hyviä ja täällä nousseet keskustelut myös kotouttamiseen liittyen äärettömän tärkeitä. Pitäisin hyvänä, että jokainen meistä tutustuisi tähän asiakirjaan. Entinen ministeri Päivi Räsänen ehti lähteä, hän oli yksi sen hankkeen

vetäjistä, toinen oli Lauri Ihalainen teiltä SDP:ltä. Minkä ihmeen takia tätä tärkeää asiakirjaa ei tuotu meidän käsittelyyn?

16.18 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Pääministerin sanoin, kärkihankkeilla ei paikata leikkauksia. Kärkihankkeeksi nostamisen yksi tavoite kuitenkin on asettaa erityispaineita näiden toimien toteuttamiselle. Siksi ne ovat erityisen tärkeitä.

Tunti liikuntaa päivässä koululaisten arkeen on erinomainen osoitus kokeilun laajentamisesta valtakunnalliseksi toimintatavaksi. Antamalla jo koulupäivien aikana mahdollisuuden liikuntaan kaikille peruskoululaisille panostetaan suoraan niin parempaan oppimiseen kuin terveempiin lapsiin ja tuetaan liikunnallista elämäntapaa. Tämä on hyvä askel liikunnan ennalta ehkäisevän vaikutuksen ymmärtämisessä.

Toisena tärkeänä kärkihankkeena pidän työllisyyden ja kilpailukyvyn vahvistamista ja yrittäjyyden edellytysten parantamista. Paikallisen sopimisen edistäminen on ehdottoman tärkeää muiden työelämän uudistusten rinnalla. Työn tekemisen on aina oltava kannattavaa.

Maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen on varmasti koko tälle eduskunnalle tärkeä asia. Siksi onkin todella hyvä asia, että asiassa on nyt ministeriöissä tartuttu tosissaan toimeen. Maahanmuutto on Suomen ikääntyvässä väestörakenteessa mahdollisuus, (Puhemies koputtaa) mutta tämä vaatii onnistunutta kotouttamista. Siksi on kaikkien intressien mukaista, että tähän panostetaan nyt pikaisesti.

16.20 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström piti hyvän ja rakentavan puheenvuoron. Sen sijaan, että maalaillaan uhkakuvia tai lasketaan teoreettisia kustannuksia tästä turvapaikkatilanteesta, meidän pitää hakea ratkaisuja. Tässä me nimenomaan kannustimme hallitusta, emme moittineet. Tilanne on muuttunut siitä, kun hallitusohjelmaan tehtiin kärkihankkeet. Nyt tältä osin olisi syytä ohjelmaa päivittää, ottaa tämä kärkihankkeeksi, jotta saadaan turvapaikanhakijat kotoutettua ja mahdollisimman nopeasti kiinni koulutukseen ja työelämään.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä sanoi, että ehkä tammikuussa tai helmikuussa tulee selvyyttä tästä rahoituksesta. Sanoitte, että kansallisomaisuutta ei myydä. On totta kai esimerkiksi sellaisia kiinteistöjä, joita kannattaa myydä. Niillä voidaan esimerkiksi helpottaa pääkaupunkiseudun asuntopulaa, kun niitä muutetaan asunnoiksi. Mutta kun tämä koko paketti on miljardi plus 600 miljoonaa vielä tiestöön ja raiteistoon, niin onko todella niin, että te saatte tämän kasaan (Puhemies koputtaa) ilman, että laitatte sileäksi meidän tuottavaa omaisuuttamme ja meidän tuottavia valtionyhtiöitämme?

16.21 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on yli puoluerajojen kiirehditty perustuloa tai ainakin perustulokokeilua. Itse henkilökohtaisesti en usko, että perustulo on sellainen Tenavienkin tuntema suuri kurpitsa, joka tuo kaiken hyvän tullessaan, poistaa köyhyyden, poistaa kannustinloukut, poistaa yrittäjien sosiaaliturvaan liittyvät ongelmat ja niin edelleen. Mutta olen tämän kokeilemisen kannalta, koska uskon, että kokeileminen myös tuo esiin niitä kiistattomia haasteita, joita tällaiseen järjestelmään liittyisi. Sen sijaan jossakin puheenvuorossa hyvin vahvasti vastustettiin vastikkeellista tai, kuten sanotaan, osallistavaa sosiaaliturvaa, jossa on siis ideana se, että henkilölle, joka on ollut pitkään työtön mutta on työkykyinen, tarjottaisiin ja myös edellytettäi-

siin jotain merkityksellistä tekemistä, joka olisi hyödyllistä sekä hänen itsensä että yhteiskunnan kannalta. Itse kyllä kannatan tällaista vastikkeellista sosiaaliturvaa, ja sitäkin pitäisi kyllä vähintään kokeilla. (Eero Heinäluoma: Rinteen malli on parempi!)

16.22 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistuttaisin edustajakollegaa oikealta siitä, että Suomessa tällä hetkellä lähes kokonaan meidän sosiaaliturvajärjestelmämme on vastikkeellinen. Sitä on siis kokeiltu jo useita kymmeniä vuosia.

16.22 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että hallitus on nostanut ikäihmisten kotihoidon yhdeksi kärkihankkeeksi, aivan kuten ministeri Rehula äsken totesi. Kotihoidon kehittämiseksi tehdään nyt erilaisia kuntakokeiluja, jotka ovat kustannusvaikuttavia ja joissa palvelut annetaan ensisijaisesti kotiin. Tämä on erittäin hyvä asia. Mutta valitettavasti täytyy todeta, että tämä kärkihanke on ristiriidassa valtion budjetin kanssa. Kyse ei ole vain siitä, että yhdellä eurolla saadaan enemmän. Toivottavasti tämä hanke siltä osin, että yhdellä eurolla saadaan enemmän, koskettaa myös kansalaisia, että heillä on mahdollisuus saada yhdellä eurolla enemmän palveluita. Kuitenkin tosiasia on se, että nyt budjetissa sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksuja nostetaan noin 20 prosentilla, joka tulee vaikuttamaan siihen, että asiakkaat eivät saa enää palveluita siten, kuin he tarvitsisivat. Kysynkin nyt ministeri Rehulalta, että kuten tiedätte, niin kotiin vietävät palvelut eivät kuulu asiakasmaksukattojärjestelmään ja käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaat maksaa kaikki palvelunsa itse. Nyt kysynkin teiltä: olisiko mahdollista, että osa näistä kotiin vietävistä palveluista sisällytettäisiin osaksi asiakasmaksukattojärjestelmää, joka mahdollistaisi sen, että yhä useampi ihminen saisi (Puhemies: Lipsahti yliajalle!) sitten myös palveluita kotiinsa?

16.24 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Det verkar som om regeringen skulle se på invandringen närmast ur en kostnadssynvinkel. I svenska riksdagsgruppen ser vi också att invandringen medför möjlighter för Finland. Det viktiga är nu att vi skulle lyckas med integrationen, med språkundervisningen, med att ge möjlighet för dem som kommer till Finland att jobba. Det gäller också de asylsökande som nu kommer. Och jag är faktiskt oroad nu över den här tendensen som tydligen finns i regeringen att man har en viss beredskap att dela in människorna i A- och B-människor beroende på ursprung när det gäller socialskydd.

Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla, että koko hallitus tekee nyt töitä tämän integraation kanssa, ja on hyvä kuulla, että myös ministeri Lindström peräänkuuluttaa ripeitä toimenpiteitä.

Minä haluaisin kuulla, millä tavalla hallitus nyt aikoo toimia, jotta nämä turvapaikanhakijat pääsisivät niin nopeasti kuin mahdollista töihin, että heidän ei tarvitse odottaa ehkä kaksi vuotta tai enemmän ennen kuin saavat työluvan. Ja sitten vielä, ministeri Mäntylä, onko se teistä oikein, että rakennetaan sellainen järjestelmä, jossa lähtökohta on se, että ihmisillä on eri arvo riippuen siitä, mistä maasta he tulevat? Olemmeko me saamassa sosiaaliturvajärjestelmän, joka jakaa ihmisiä A- ja B-kansalaisiin?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Östman ja Rinne, ja sitten pääministerin päätöspuheenvuoro.

16.25 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyden ja kilpailukyvyn kärkihankkeilla hallitus tähtää siihen, että Suomi saadaan kestävän kasvun tielle. Pääministeri kertoi puheessaan, että hallitus tukee kärkihankkeilla yrityksiä eri vaiheissa: tuotekehittelyssä, kasvurahoituksessa sekä vientiponnisteluissa. Nämä ovat kaikki erinomaisia ja kannatettavia tavoitteita.

Edellinen hallitus laski osakeyhtiöiden yhteisöveroa 20 prosenttiin, mutta huom. tämä koski vain osakeyhtiöitä. Sen sijaan kaikki henkilöyhtiöt, kommandiittiyhtiöt, avoimet yhtiöt ja elinkeinonharjoittajat eivät saaneet mitään kompensaatiota, ja Suomessa on sentään noin 150 000 henkilöyhtiötä. Viimeisen 10 vuoden aikana suurin osa uusista työpaikoista on syntynyt näissä yrityksissä, ja kysyisin: Miksei yrittäjävähennys ole mukana? Miksei se ole mukana yhtenä työkaluna kilpailukyvyn parantamiseksi ja yrittäjyyden helpottamiseksi?

16.26 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossa, niin hallituksen kärkihankkeissa on paljon osa-alueita, jotka ovat kannatettavia ja hyviä, ja totean myöskin, että tässä keskustelussa on tuotu paljon myös opposition puolesta konkreettisia esityksiä, joilla voisi täydentää tätä hallituksen pakettia ja sitä kautta lähteä yhteistyössä asioita viemään eteenpäin.

Mutta edelleen, arvoisa pääministeri, olen kovin kiinnostunut siitä rahoituksesta, koska tuolla on aika vähän, tuossa tiedonanto-osiossa, todettu mitään siitä rahoituksesta, ja ilmoitte äsken, että tammikuussa tuotte rahoitukseen liittyvää tietoa lisää tänne eduskuntaan. Mutta kun tämän koko kärkihankkeiden vaikuttavuus selviää myös sitä kautta, miten on mietitty rahoitus ja mikä niitten vaikutus on erityisesti valtiontalouden alijäämään ja toisaalta velan muutoksiin, niin tästä syystä toivoisin, että te voisitte nopeammin tuoda tietoa ja ehkä tänään jo jollakin tavalla avata tätä.

Puhemies Maria Lohela: Ja tähän keskustelun päätteeksi pääministeri Sipilä, 5 minuuttia tuosta puhujakorokkeelta. — Olkaa hyvä.

16.27 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia keskustelusta, olen tarkkaavaisesti tehnyt muistiinpanoja ja ottanut ehdotuksia ylös. Jos vastaan ensin tähän rahoituskysymykseen: Tämä meidän kärkihankkeiden ja tämän korjausvelan rahoittaminen on esitetty yhtä tarkasti kuin joka vuosi budjetissa tehdään omaisuustuloja koskevat esitykset. Eihän siellä hyvänen aika voi lukea, että tätä yhtiötä ja tätä yhtiötä myydään (Paavo Arhinmäki: Mutta oletteko te myymässä yhtiöitä?) tai tästä yhtiöstä ja tästä yhtiöstä odotetaan osinkoa. Me jokainen ymmärrämme sen. Mutta omaisuustulot ovat pääoman palautuksia, myyntejä ja osinkotuloja. Näistä kolmesta kohdasta se muodostuu. (Antti Rinne: Suuruusluokka?) — Suuruusluokka 1,6 miljardia. — Koko hanke rahoitetaan näillä tuloluokilla, ja mitä muutoksia omistajapolitiikkaan on tulossa, niihin palataan alkukeväästä. Sen olen luvannut. Me tuomme sen eduskuntaan silloin.

Hallituksen tavoitteena on nostaa työllisyysaste 72 prosenttiin. Se tarkoittaa 110 000:ta uutta työpaikkaa. Siihen tähtäävät työllisyyden kilpailukyvyn kärkihankkeet, ja siellä on yhtenä kärkihankkeena esimerkiksi työvoimahallinnon uudistus, joka nousi keskeiseksi viestiksi, kun tapasin työmarkkinajärjestöjä hallitustunnusteluvaiheessa. Se tuli sekä palkansaajapuolelta että työnantajapuolelta, että tähän kannattaa kiinnittää seuraavassa halli-

tusohjelmassa huomiota. Tämän viestin otimme vakavasti, ja se on yksi uudistushankkeista koskien tätä osuutta.

Osaamisessa ja koulutuksessa haetaan esimerkiksi digiloikkaa uusien oppimisympäristöjen muodossa. Tutkimuksessa ja tuotekehityksessä, johon täällä on monessa puheenvuorossa viitattu, me haemme tämän prosessin pullonkauloihin uusia lääkkeitä. Meidän hyötysuhteemme innovaatioista, tutkimuksista, tuotekehityksestä suomalaisiksi työpaikoiksi on liian huono. Meidän pitää kiinnittää nyt huomiota referenssilaitosten, pilottilaitosten rahoittamiseen ja siihen yrityksen alkuvaiheen rahoittamiseen, ja siihen tulee uusia lääkkeitä.

Hyvinvointi- ja terveysosuuteen: Ministeri Rehula veti hyvin yhteen. Sote-uudistuksen rinnalla meillä on huomio lapsiperheissä, kotihoidossa, omaishoidossa, osatyökykyisissä ja niin edespäin. Biotaloudessa otetaan ilmastopoliittisten tavoitteiden saavuttaminen etuajassa tavoitteeksi, ja se luo uutta liiketoimintaa myöskin alalle. Digitalisaatiokokeilut ja normien purkaminen ovat kaiken kaikkiaan toimintatapojen muutokseen tähtäävä osuus. Siellä suurin osa kärkihankkeista ei maksa mitään vaan hankkeet maksavat ajan kanssa itsensä, ja tämä digitalisaatio on siellä suurin osa eli tämä 100 miljoonan hanke.

Reformeista: Oikeastaan suurin yllätykseni tässä keskustelussa oli se, että ruotsalaisesta kansanpuolueesta, kristillisdemokraateista ja SDP:stä esitettiin poikkeavia näkemyksiä siitä, mitä ollaan yhdessä sovittu. Me viime kaudella sovimme yhdessä, että sosiaali- ja terveydenhuolto tehdään jatkossa kuntia laajemmilla hartioilla. Haluaisin kysyä ja toivoisin saavani vastauksen siihen: ollaanko tähän edelleenkin yhdessä sitouduttu, jotta tämä hanke viedään nyt yhdessä maaliin, tältä sovitulta pohjalta tehdään täysi integraatio ja tehdään se kuntia suuremmilla hartioilla? Reformeissa meillä on viisi keskeistä hanketta, joista tämä sote-uudistus on ilman muuta se suurin. Niin kuin ministeri Vehviläinen tuossa toivoi, se toiseksi suurin hanke on kuntien tehtävien karsinta, ja siihen toivon todellakin meidän kaikkien inputia. Viime kaudella se jäi pahasti kesken, ja nyt meillä ei ole varaa tässä epäonnistua. Me tarvitsemme miljardin edestä tehtävien karsintaa, ja se ei tule olemaan helppo harjoitus. Toivotan meille kaikille onnea siihenkin harjoitukseen. (Timo Harakka: Entä alijäämä?)

Ärendet slutbehandlat.